

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ЖАНРОВО - ТЕМАТИЧНА СПЕЦИФІКА ТЕХНОТРИЛЕРІВ
МАКСА КІДРУКА «БОТ: АТАКАМСЬКА КРИЗА» ТА «БОТ:
ГУАЯКІЛЬСЬКИЙ ПАРАДОКС»**

ВІРАГ ЕМЕШЕ ОТІЛЛОВНА

Студентка II-го курсу

Освітня програма: Філологія (українська мова і література)

Спеціальність: 035 Філологія (Українська мова і література)

Рівень вищої освіти: магістр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

ЧОНКА ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології)

Завідувач кафедри:

БЕРЕГСАСІ АНІКО ФЕРЕНЦІВНА

(доктор з гуманітарних наук, професор, доцент)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2025 року

Протокол № _____ / 2025

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота

**ЖАНРОВО - ТЕМАТИЧНА СПЕЦИФІКА ТЕХНОТРИЛЕРІВ
МАКСА КІДРУКА «БОТ: АТАКАМСЬКА КРИЗА» ТА «БОТ:
ГУАЯКІЛЬСЬКИЙ ПАРАДОКС»**

Рівень вищої освіти: магістр

Виконавець: студентка II-го курсу

ВІРАГ ЕМЕШЕ ОТІЛЛОВНА

освітня програма: Філологія (українська мова і література)

спеціальність: 035 Філологія (Українська мова і література)

Науковий керівник: **ЧОНКА ТЕТЯНА СТЕПАНІВНА**

(кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології)

Рецензент: **КОРДОНЕЦЬ ОЛЕКСАНДР АНАТОЛІЙОВИЧ**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології)

Берегове
2025

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Filológia Tanszék

**A MAX KIDRUK „БОТ: АТАКАМСЬКА КРИЗА” ÉS „БОТ:
ГУАЯКІЛЬСЬКИЙ ПАРАДОКС” CÍMŰ TECHNO THRILLEREINEK
MŰFAJLI TEMATIKUS SAJÁTOSSÁGAI**

Magiszteri dolgozat

Készítette: VIRÁG EMESE

II. évfolyamos filológia (ukrán nyelv és irodalom)

szakos hallgató

Témavezető: CSONKA TETYÁNA

(Filológia tudományok kandidátusa, a Filológia Tanszék docense)

Recenzens: KORDONEC OLEKSZANDR

(Filológia tudományok kandidátusa, a Filológia Tanszék docense)

ЗМІСТ

ВСТУП 4.....	4
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади дослідження	7
1.1 Специфіка екзистенційної проблематики в літературі	7
1.2 Особливості жанру технотрилеру	11
1.3 Творчість Макса Кідрука: основні віхи та жанрові орієнтири	13
РОЗДІЛ 2. Екзистенційні мотиви в романі «Бот. Атакамська криза»	16
2.1 Людина і штучний інтелект: проблема самоідентичності	16
2.2 Втрата контролю та пошук сенсу життя в умовах техногенної катастрофи	17
РОЗДІЛ 3. Екзистенційні виклики в романі «Бот: Гуаякільський парадокс»	20
3.1 Людина і природа: конфлікт та співпраця в епоху екологічної кризи	20
3.2 Проблема відповідальності за майбутнє людства	21
РОЗДІЛ 4. Цілісний аналіз романів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс»	24
4.1 Сюжетно-композиційний аналіз	24
4.2 Проблемно-тематичний аналіз	38
4.3 Пообразний аналіз	39
4.4 Аналіз мови творів	40
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	47

TARTALOM

BEVEZETÉS.....	4
1. FEJEZET	
1.1 AZ EGZISZTENCIÁLIS PROBLEMATIKA SAJÁTOSSÁGAI AZ IRODALOMBAN ...	7
1.2 A TECHNO-THRILLER MŰFAJÁNAK JELLEMZŐI	11
1.3 MAX KIDRUK MUNKÁSSÁGA: FŐBB MÉRFÖLDKÖVEK ÉS MŰFAJI IRÁNYOK..	13
2. FEJEZET	
2.1 EMBER ÉS MESTERSÉGES INTELLIGENCIA: AZ ÉNKÉP PROBLÉMÁJA.....	16
2.2 A KONTROLL ELVESZTÉSE ÉS AZ ÉLET ÉRTELMÉNEK KERESÉSE TECHNOGÉN KATASZTRÓFA IDEJÉN.....	17
3. FEJEZET	
3.1 EMBER ÉS TERMÉSZET: KONFLIKTUS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS AZ ÖKOLÓGIAI VÁLSÁG KORÁBA	20
3.2 AZ EMBERISÉG JÖVŐJÉÉRT VISELT FELELŐSSÉG PROBLÉMÁJA.....	21
4. FEJEZET	
4.1 CSELEKMÉNYI ÉS KOMPOZÍCIÓS ELEMZÉS	24
4.2 PROBLÉMA-TEMATIKUS ELEMZÉS	38
4.3 KARAKTERELEMZÉS	39
4.4 A MŰVEK NYELVI ELEMZÉSE	40
KÖVETKEZTETÉSEK	46
FELHASZNÁLT IRODALOM	

ВСТУП

Впродовж останніх років сучасна українська література відчутно розвивається. З'являються нові імена, жанри та розширюється тематика творів. Вагомий внесок у розвиток сучасної української літератури вніс Макс Кідрук, за освітою інженер-енергетик. Серед вітчизняних письменників він став першим, і наразі єдиним, який почав писати свої твори в жанрі технотрилеру. Літературний жанр, який аналізує взаємодію людини з сучасними технологіями, зокрема фатальні помилки, які можуть призвести до техногенних катастроф – це є технотрилер. Говорячи про Макса Кідрука, неможливо не згадати про його мандрівки. Він відвідав більше 30 країн світу, включаючи країни південної Америки, Еквадор, Чилі, Перу, де і розгортаються події роману, якщо точніше то в Чилі [20].

Творчість цього письменника є об'єктом для дослідження багатьох літературознавців, які вивчали різні аспекти його діяльності як письменника.

Людмила Костецька зосереджена на вивченні жанру трилеру та образів-символів у романі Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи». Її робота включала аналіз символічних елементів, їхнього впливу на сприйняття читачами художнього тексту, і також дослідження жанрових характеристик, що роблять роман унікальним в українській літературі [13].

Ольга Мороз аналізувала омоніми Макса Кідрука на матеріалі роману «Твердиня». Її дослідження включало розгляд власних імен та топонімів, що використовуються у творі, їхню роль у створенні автентичності цього художнього світу [22].

Твір «Доки світло не згасне назавжди» Макса Кідрука досліджувала Галина Овсяницька, а точніше жанровий симбіоз цього твору. Її робота включала аналіз поєднання елементів різних жанрів та їхній вплив на динаміку сюжету, також сприйняття твору читачем [25].

«Бот. Атакамська криза» та «Бот Гуаякільський парадокс» досліджувала Інна Пасько. Вона здійснила детальний аналіз жанрових і стильових особливостей цих романів. Її дослідження включало вивчення стилістичних прийомів, використаних автором, та жанрових характеристик, що визначають ці твори як зразки сучасної української наукової фантастики та технотрилеру [27].

Чонка Тетяна досліджувала екзистенційну проблематику технотрилерів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза та Бот Гуаякільський парадокс» [41].

Актуальність даного наукового дослідження визначається кількома ключовими аспектами. Перш за все, технотрилер є новим жанром для сучасної української літератури, що зумовлює необхідність у його всебічному вивченні в контексті світових літературних тенденцій. Творчість Макса Кідрука, особливо його романи «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс», є показовою в цьому контексті. Аналіз цих творів дозволяє

простежити інтеграції та адаптації міжнародних літературних тенденцій українськими письменниками.

Також дослідження жанрово-тематичної специфіки технотрилерів Макса Кідрука «Бот: Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс» має важливе значення для всього сучасного суспільства. Вічне питання про відповідальність науковців за свої винаходи, за свої творіння, етичні дилеми, пов'язані з технологічним прогресом в усьому світі та потенційні небезпеки техногенних катастроф є актуальними в умовах неймовірно швидкого розвитку науки і техніки. Аналіз всіх цих аспектів у літературному контексті дозволяє нам глибше осмислити та зрозуміти сучасні соціальні, етичні і моральні виклики.

Не менш важливим фактором для актуальності цього дослідження є те, що Макса Кідрука можна вважати одним з найвідоміших сучасних українських авторів. Його твори потребують глибокого літературознавчого аналізу. Дослідження в його творах екзистенційних проблем сприятиме зростанню літературної критики та розширенню наукової дискусії щодо сучасної української літератури.

Метою є дослідження жанрово-тематичної специфіки технотрилерів Макса Кідрука «Бот: Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс».

Відповідно до цієї мети ми поставили перед собою такі **завдання**:

1. Систематизувати і розкрити основні теоретичні підходи, які використовуються для аналізу літературних творів.
2. Охарактеризувати творчість Макса Кідрука.
3. Аналізувати жанрово-тематичну специфіку двох творів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс».
4. Провести сюжетно-композиційний аналіз двох романів.
5. Зробити проблемно-тематичний аналіз зазначених творів.
6. Проаналізувати образи в романах «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс».
7. Проаналізувати мову творів Макса Кідрука.

Головні **методи** нашого дослідження – це компаративний та культурологічний.

Об'єктом дослідження є романи Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» (2012) та «Бот Гуаякільський парадокс» (2015), вони є зразками жанру технотрилера в сучасній українській літературі.

Предметом даного дослідження є жанрово-тематична специфіка романів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс».

Теоретичне значення цього дослідження полягає у глибокому аналізі творів сучасної української літератури, що дозволяє розширити розуміння ключових тем та

мотивів, таких як: абсурдність існування, відчуження свободи вибору, страх перед смертю, пошук сенсу життя та автентичність. Дослідження підкреслює важливість взаємодії людини з технологіями та природою, а також вплив цих взаємодій на свідомість і моральні вибори. Це сприяє розвитку літературознавчої теорії, допомагаючи виявити нові підходи до інтерпретації сучасних літературних творів та їхнього соціального і культурного контексту.

Практичне значення даного дослідження полягає у можливості застосування його результатів в освітньому процесі, зокрема у викладанні курсів з літератури, філософії та культурології. Дане дослідження буде корисним для викладачів і здобувачів при розробці навчальних програм та проведенні занять, спрямованих на поглиблене розуміння літературних творів. Результати цього дослідження можуть бути використані літературними критиками і науковцями для подальших досліджень у галузі літературознавства. Крім того, дослідження сприятиме підвищенню екологічної свідомості і моральної відповідальності через усвідомлення взаємодії людини із сучасними технологіями, з природою, відображених у літературі.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі романів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» (2012) та «Бот: Гуаякільський парадокс» (2015). Вперше детально розкрито символізм, мотиви та теми, що формують екзистенційну свідомість персонажів у контексті технологічних викликів. Також дослідження підкреслює роль сучасних технологій як головного аспекту екзистенційної кризи.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Специфіка екзистенційної проблематики в літературі

Екзистенціалізм є одним з найвпливовіших філософських рухів XX століття, який глибоко вплинув на літературу та світосприйняття. Початки цього руху сягають часів Першої світової війни, а одним з головних його представників є Жан-Поль Сартр. Проте, витоки екзистенціалізму можна знайти в ідеях данського філософа та письменника Сьорена К'єркегора, який підкреслював важливість суб'єктивної істини [43].

К'єркегор сформулював концепцію «істини як суб'єктивності», яка базується на особистій, незламній вірі в щось, заради чого людина готова ризикувати життям. Він вважав, що істина є суб'єктивною і не може бути абсолютною, що людина повинна шукати свою релігійну сутність у собі самій, вступаючи в екзистенціальний поєдинок з порожнечою. Релігія для К'єркегора – це справа індивідуальної сильної емоції, яка не може бути опосередкованою священниками або іншими об'єктами, і ця віра не може бути піддана сумнівам з боку об'єктивного знання [43].

Французький католицький філософ Жак Марітен розділив екзистенціалізм на «екзистенційний екзистенціалізм» К'єркегора та «атеїстичний екзистенціалізм». Це розділення підкреслює протистояння між релігійною суб'єктивністю та філософією. Марітен вказує, що екзистенціалізм К'єркегора був суттєво релігійним рухом, що відображає особистість і її тривогу перед лицем небуття [43].

У XIX столітті письменники визнали, що свобода є страшним станом, який людина повинна прийняти, і що, відкидаючи світ у нігілістичній пристрасності, вона повинна розвивати нові, хоча б і безнадійні, цінності. Такі філософи, як Фрідріх Ніцше, Карл Ясперс, Мартін Гайдеггер та Жан-Поль Сартр, розвивали ідеї екзистенціалізму, які вплинули на модерністську літературу. Всі вони були стурбовані тим, як людина може стати собою і що це означає бути [43].

Сартр визначав свободу як основу для свідомої та навмисної дії. Людина повинна усвідомити, що її дії можуть змінити поточну ситуацію і що майбутнє ще не актуалізоване, але може стати таким завдяки певним діям. Ця філософія сформувалася не без впливу наукових відкриттів, таких як принцип невизначеності Гейзенберга, що стверджує про невизначеність у відносинах між положенням і імпульсом [43].

Сучасні письменники відображають абсурдність, з якою стикається людина, яка шукає щастя і раціональність у безглуздому всесвіті, що Альбер Камю називав «нерациональним мовчанням світу» [4].

Екзистенціальна література розглядає тему відчуження, оскільки екзистенціалісти вважають, що кожен індивід є сутнісно самотнім. Ця самотність робить людину відповідальною за свої власні визначення. Тому екзистенціалісти уникають принципів та ідеологій. Однією з найбільш помітних рис екзистенціалістів є відмова від авторитету. Єдиним авторитетом для читача є він сам, і він також відповідає лише перед собою [44].

Екзистенціалізм часто отримує несправедливу репутацію як песимістичний рух. Ця репутація є зрозумілою, адже багато аспектів екзистенціальної філософії, таких як нудьга, страх та тривога, можуть здаватися песимістичними. Однак література не могла ігнорувати проблеми свого часу. Американський автор та лектор Альфі Кон зазначає, що термін «песимізм» не завжди є доречним [4].

«Епітет 'песиміст' є ще менш підходящим. Ті, хто його використовує, зазвичай мають на увазі Сартра, тож його валідність обмежена. Але навіть Сартр називав свою філософію оптимістичною загалом, хоча це твердження безумовно можна обговорювати. Він, разом із Ніцше та Камю, явно відкидав нігілізм і намагався створити альтернативи до нього.» [44]

Альбер Камю є одним із найвідоміших імен в екзистенціальній літературі, незважаючи на те, що він відкидав цей ярлик. За словами Камю, життя абсурдне і сповнене несправедливості. Проте, коли людина усвідомлює абсурдність життя, це не може бути кінцем — це може бути лише початком. Його романи присвячені цій проблемі. Сізіф є одним з абсурдних героїв його творів, а іншим прикладом є головний герой роману «Сторонній» — Мерсо. У романі Мерсо випадково вчиняє вбивство на пляжі, не відчуваючи каяття чи суму за свій вчинок. Він не здатен до будь-якого просвітлення щодо своїх дій чи свого місця у світі — все, що він розуміє, це абсурдність [44].

Людство боролось з новими викликами, такими як загроза ядерного знищення, втрата спільноти через підвищену соціальну мобільність та розпад сім'ї. Все це посилювало почуття відчуження та страху. Екзистенціалізм, який відкрито визнає ці ситуації і не пропонує жодних полегшень, часто вважається похмурою філософією для похмурих часів [43].

Деякі філософи, такі як Сартр, Гайдеггер і К'єркегор, також використовують цей термін для пояснення відчуження людей від життя і безглуздості світу. Наприклад, для Сартра абсурд означає, що немає жодної причини для існування. З точки зору Ясперса, це невідворотний стан людей, це осудження. Камю визначає абсурд як протиріччя людського існування. Він стверджує, що ми не можемо надати сенс життю у цьому світі. У цьому житті є абсолютна злиденність: війни, голод, злидні... З одного боку, деякі люди голодують, з іншого боку, деякі живуть у розкоші. Війна ніколи не закінчується. Немає пояснення цим проблемам. У світлі цих обставин можна сказати, що люди не керуються розумом і логікою,

адже вони не можуть пояснити ці поняття з допомогою логіки. Якби вони були розумними, вони б побачили, що страждають від цих проблем і припинили б їх. Якби вони були розумними, вони б не хотіли більше, ніж можуть спожити [44].

Ця ситуація ілюструється на прикладі забезпечення. Поки люди голодують на одному континенті, інші викидують їжу. Це показує, що люди не є розумними. Люди не мають жодної мети і жодної функції як частина розумного проєкту. Тому можна сказати, що люди є чужими для цього життя. Причина цього в тому, що це не можна пояснити і ці проблеми не можуть бути вирішені, якщо не думати про утопію. Якщо розглядати інші абсурдні ситуації в житті, то можна навести приклад постійного пошуку людей. Наприклад, релігії надають сенс життю. Вони створюють «інший світ» і змушують людей діяти «добре», щоб отримати нагороду у потойбічному світі, внаслідок чого життя стає змістовним [45].

За словами Альбера Камю, який вважає, що життя абсурдне, головна проблема людства полягає в тому, чи можемо ми витримати цю абсурдність. Як люди можуть жити, незважаючи на всі ці проблеми? Вони намагаються знайти сенс для життя у цьому світі. Це створює наш базовий інстинкт. Люди намагаються надати сенс цьому безглуздому життю; насправді, це є наслідком нашого відчаю. Цей відчай створює дуалізм у житті людини. І це чітко показано у творах Камю. У його творах можна легко побачити протиріччя: щастя і горе, життя і смерть, темрява і світло. Наприклад, у «Сторонньому» можна побачити дві основні теми разом: життя і смерть. Під час похорону матері герой відчуває смерть у житті, але наступного дня він бачить своє життя [43].

«Сторонній» найкраще розкриває філософію Камю, і був написаний у 1942 році. Термін «абсурд» найкраще описує його філософію. Насправді, «Сторонній» не є складним романом з точки зору його структури, але значення роману є відкритим для обговорень. Головний герой роману, Мерсо, є досить пасивним. Він не робить суджень щодо якості своїх дій. У своєму романі Камю успішно фікціоналізує свою ключову концепцію абсурду. Як зазначалося вище, Камю вважає, що життя абсурдне. Існують деякі абсурдні ситуації, і люди зазвичай сприймають їх емоційно, а не розумом. Тому люди інстинктивно продовжують надавати сенс життю [43].

Під час пошуку сенсу у своєму житті людина стає безпомічною, і тому світ стає абсурдним. За цих обставин люди зазвичай проходять через три фази. По-перше, вони усвідомлюють, що світ є повністю абсурдним. Потім вони приймають факт, що все абсурдно, і нічого не можна зробити, щоб це змінити. Нарешті, вони борються з цим поняттям абсурдності у безглуздому житті. Найважливіше — досягти успіху на етапі боротьби. Якщо людина не намагається, не докладає зусиль, її життя буде позбавлене сенсу.

Тому люди повинні перейти до етапу боротьби. Це головна проблема у «Сторонньому» Камю, де Мерсо не зміг перейти на цей етап. Він усвідомлює, що в його житті щось не так, оскільки його життя повне нісенітниць [44].

Насправді, після того як ми починаємо надавати великого значення чомусь, на горизонті може з'явитися надія. Навіть якщо кожен день однаковий з іншими, ми завжди плекатимемо надію. Інакше ми будемо схожими на Мерсо. Чи він стає чужим, чи це ми стаємо чужими? Чи ми схоплюємо істину, чи він ближчий до реальності, ніж ми? Життя може бути абсурдним, але люди мають інстинкт виживання, як і інші живі істоти, незважаючи на всю його абсурдність. Щоб витримати нісенітницю життя, вони намагаються надати йому сенс. Чи має людина надавати стільки значення життю? Ці питання та концепція екзистенціалізму майстерно досліджуються у «Сторонньому» [45].

Одним із ключових представників екзистенціалізму в українській літературі є Валер'ян Підмогильний. Його роман «Місто» розкриває складність людських стосунків та пошук сенсу життя у великих міських агломераціях. Головний герой, Степан Радченко, переживає внутрішній конфлікт між прагненням до успіху та відчуженням у сучасному суспільстві. Підмогильний досліджує екзистенційну самотність героя, його втрату ідентичності та марні спроби знайти себе у світі, де панують матеріалізм та егоїзм [46].

Також слід згадати творчість Олеса Гончара, зокрема його роман «Собор». Гончар порушує екзистенційні питання, пов'язані з духовним пошуком та збереженням національної ідентичності. Головний герой роману, Микола Баглай, розмірковує над сенсом життя та боротьбою за збереження культурної спадщини. Автор наголошує на важливості духовних цінностей та необхідності протистояти духовному занепаду [46].

Леонід Плющ, український дисидент і письменник, у своїх спогадах та есеїстичних творах також звертається до теми екзистенціалізму. Він аналізує власний досвід політичних репресій. Леонід Плющ розглядає абсурдність існування у тоталітарному суспільстві та важливість особистої відповідальності перед собою та суспільством [46].

Література української діаспори також мала значний вплив на популяризацію екзистенційної проблематики. Зокрема, поезія Євгена Маланюка відображає боротьбу за свободу. У своїх віршах Маланюк звертається до теми вигнання та духовного блукання, підкреслюючи важливість збереження національної свідомості [46].

Володимир Винниченко, відомий своїми екзистенційними романами та драмами, розкриває теми морального вибору, відчуження та пошуку сенсу життя. У своїх творах він досліджує внутрішні конфлікти героїв, їхнє прагнення до самопізнання та свободи. Винниченко підкреслює важливість особистої відповідальності та моральної стійкості перед викликами життя.

Отже, екзистенційна проблематика є важливою складовою української літератури, вона охоплює широке коло питань, пов'язаних з пошуком сенсу життя, свободою, моральним вибором та відчуженням. Українські письменники, часто звертаються до цієї теми, створюючи глибокі та багатовимірні образи, які відображають складність та суперечливість людського буття. Через свої твори вони досліджують духовні пошуки людини, її внутрішній світ та боротьбу за збереження людської гідності та свободи у непростих умовах історії та сучасності.

Одним із найталановитіших письменників сучасної української літератури є Макс Кідрук. В його творах можна яскраво побачити екзистенційну проблематику. В його романах гармонійно поєднуються такі елементи, як соціальні роздуми, наукова фантастика, психологічні драми, які разом утворюють глибокі й багатовимірні сюжети.

Кідрук звертається до теми екзистенційної кризи та пошуку сенсу життя, зокрема у своєму романі «Зазирни у мої сни». Головний герой, Данило, стикається з неймовірними викликами, які змушують його переосмислити своє існування та шукати відповіді на фундаментальні питання буття. Через науково-фантастичні елементи автор розкриває питання людської природи, самотності та відповідальності.

Роман «Бот», пізніше перевиданий під назвою «Бот. Атакамська криза», та його друга частина «Бот: Гуаякільський парадокс» також містять екзистенційні проблеми. У світі, де технології розвиваються зі швидкістю світла, виникають такі моральні дилеми, як можливості ШІ (штучного інтелекту), взаємодія між людиною і технологіями – всі ці проблеми наведені в цих романах. Герої романів стикаються з такими питаннями, як відповідальність за власні вчинки та свобода вибору.

В «Доки світло не згасне назавжди» Кідрук розкриває складність людських стосунків та внутрішні конфлікти персонажів через призму науково-фантастичної історії. Герої роману переживають втрати, болісні переживання та шукають сенс у світі, який здається їм чужим і незрозумілим. Автор майстерно показує, як відчуття безглуздості та самотності можуть впливати на людську психіку та дії [9].

1.2 Особливості жанру технотрилеру

Як пояснює сам Кідрук в інтерв'ю «Техно – це не наукова фантастика. Наукова фантастика описує події через десять, через сто, через тисячу років, нічого не обґрунтовуючи. В техно все навпаки. Техно описує події, які відбудуться ось сьогодні ввечері, буквально після нашого ефіру. Ну, або щонайпізніше завтра зранку. І все, що описано в техно, має під собою реальне підґрунтя.» [10].

Цитати письменника з інтерв'ю: «Я не хочу, щоб ти, або наші глядачі, лякалися ось цієї приставки техно. Це не якась там наукова робота, ні, це звичайний роман, про кохання, про зраду...Це, в першу чергу, це художня класна історія. Але вона розвертається не в якомусь такому емоційно-ізолюваному світі, не лише в сфері духовного. Вона звертається в реальному світі, де ламаються машини, застрягають ліфти, де падають літаки. І ось власне така реалістичність, мене особисто, вона втягує в історію. Вона примушує вірити, що ось це є насправді» [10].

Одним з найвідоміших прикладів технотрилера є твір Майкла Крайтона «Парк Юрського періоду». Майкл Крайтон почесно вважається творцем цього жанру. Написані ними твори часто використовують наукові теорії та технології, вони лягають в основу сюжету, пропонуючи інтригуючі та часто загрозливі сценарії розвитку подій. Технотрилери також відзначаються великим впливом на інші медіа, включаючи кіно та телебачення. Наприклад, фільмові адаптації книг Крайтона, таких як «Парк Юрського періоду», мали великий комерційний успіх і внесли значний вклад у популяризацію жанру [37, с.367].

Crypto Technothrillers – це піджанр, який фокусується на технологіях криптографії та кібербезпеки. Драма в таких творах часто розгортається в онлайн-середовищі. Прикладами таких творів є «Cryptonomicon» Ніла Стівенсона і «Digital Fortress» Дена Брауна. Один з провідних авторів цього піджанру – Деніел Суарез, автор бестселерів «Daemon» і «Freedom™». Суарез вважає, що технотрилери зараз на порозі золотого віку [37, с.367].

Disaster Technothrillers зосереджуються на природних катастрофах або техногенних аваріях, які можуть мати локальний або глобальний масштаб. Головні герої таких творів зазвичай намагаються не стільки запобігти катастрофі, скільки вижити в умовах кризи. Прикладом такого піджанру є книги Бойда Моррісона, зокрема «Typhoon Fury».

Sci-Fi Technothrillers значною мірою покладаються на наукові деталі. Прикладом таких творів є «Jurassic Park» з генетичною наукою та «The Martian» з астрофізикою. Блейк Крауч вважає, що технотрилери допоможуть нам зрозуміти, куди рухається людство і які небезпеки приховані в технічному прогресі.

Жанр технотрилера також відзначається великою кількістю дійових осіб, що додає складності і глибини розповіді. Головні герої часто є фахівцями у своїх галузях – військовими, науковцями, інженерами або шпигунами, що дозволяє авторам розкривати специфічні аспекти професійної діяльності. Це сприяє створенню реалістичних і переконливих персонажів, які діють у межах своїх компетенцій [41].

1.3 Творчість Максима Кідрука: основні віхи та жанрові орієнтири

Кідрук Максим Іванович (народився 1984 року) є відомим українським письменником, видавцем і популяризатором науки, який за фахом є інженером-енергетиком. Навчався в Національному університеті водного господарства та природокористування у Рівному, а також в аспірантурах КПІ та Королівського технологічного інституту в Стокгольмі. У 2009 році покинув аспірантуру для здійснення мрії, аби стати професійним письменником [21].

Кар'єра Кідрука як письменника почалася з його подорожей, які стали основою для його перших літературних творів. Живучи у Стокгольмі, він активно подорожував Європою та іншими континентами, відвідавши близько 35 країн світу. Як письменник, він дебютував книгою «Мексиканські хроніки». Історія однієї мрії, яка була опублікована у 2009 році. Після цього він видавав свої книги три роки підряд. Мова йде про автобіографічні тревелоги письменника: «На Зеландію!» про єгипетську революцію, Сирію та Нову Зеландію, «Подорож на Пуп Землі» про острів Пасхи, «Любов і піраньї» про Бразилію [21].

Роман «Бот» який було видано 2012 року, пізніше перевиданий аж дев'ять разів під назвою «Бот. Атакамська криза», став дебютним художнім твором письменника. Літературні критики високо оцінили його, й назвали першим українським технотрилером. У подальші роки, Макс Кідрук продовжував писати свої твори у цьому жанрі, випустивши такі романи, як «Твердиня» та «Жорстоке небо» [4].

Пізніше Макс Кідрук почав писати свої психологічні та драматичні романи. Два з його романів, а саме соціально значущий роман «Де немає Бога», «Заирни у мої сни» потрапили до списку «Книга року BBC» [21].

Також Макс Кідрук відомий своєю публіцистичною книгою «Ja Ukrainian», яка вийшла у 2015 році у Польщі. У цій книзі письменник досліджує відносини між Україною та країною агресора (Росією) з часів Богдана Хмельницького до подій Євромайдану і Антитерористичної операції на сході України [4].

У 2017 з'являється роман «Не озирайся і мовчи». Кідрук об'їздив сто міст України, презентуючи свій роман. Після цього у 2019 році виходить новий роман письменника «Доки світо не згасне назавжди». У цьому романі наявні елементи доповнення реальності, було розроблено спеціальний мобільний додаток до цього твору. У цьому мобільному додатку читачі мали доступ до сюжетних ліній, щоденника однієї з героїнь, змогли побачити фото місць, де відбуваються події роману, а також змогли вести переписку з одним із персонажів роману [4].

Наприкінці 2022 року Кідрук разом із дружиною заснував видавництво нон-фікшену та наукової фантастики «Бородатий Тамарин». Першим виданням видавництва став роман

«Колонія», який став бестселером, автором якого був сам письменник. Роман «Колонія» розповідає про колонізацію Марса й входить до циклу «Нові Темні Віки». [4]

Макс Кідрук продовжує розширювати свої літературні горизонти, активно залучаючи нові технології та інтерактивні елементи у свої твори. Це демонструє його прагнення не лише створювати захопливі історії, але й занурювати читача в інтерактивний літературний досвід, що робить його твори унікальними на українському книжковому ринку.

Заснування свого власного видавництва стало важливим етапом у кар'єрі Кідрука. Це видавництво спеціалізується на нон-фікшені та науковій фантастиці, що дозволяє йому не тільки видавати власні твори, але й підтримувати інших авторів, які працюють у цих жанрах. Перший роман, виданий у цьому видавництві, «Колонія», став справжнім успіхом, підтверджуючи актуальність та популярність наукової фантастики серед українських читачів [21].

Звичайно, творчість Максима Кідрука характеризується постійним пошуком нових форм та змісту, інноваційним підходом до літератури та активною взаємодією з читачами. Його роботи охоплюють широкий спектр жанрів та тем, від тревелогів та технотрилерів до драматичних романів, що сприяють підвищенню наукової обізнаності серед своїх читачів, що робить його одним із найбільш цікавих та впливових сучасних українських письменників.

Важливою рисою творів Кідрука є їх міждисциплінарність. Наприклад, в його романах часто переплітаються елементи наукової фантастики, технотрилера та драматичної літератури. Такі твори, як «Бот» і «Твердиня» не лише захоплюють читача динамічним сюжетом, але й піднімають важливі питання етики, технологій та науки.

У своїх творах «Де немає Бога», «Заирни у мої сни», письменник звертається до психологічних та соціальних аспектів, досліджуючи людські стосунки, внутрішні конфлікти та соціальні проблеми.

На особливу увагу заслуговує його соціальна активність та участь у просвітницькій діяльності. Кідрук часто бере участь у науково-популярних заходах, де проводить лекції, щодо новизни досягнення науки та їх відображення у своїх творах. Його книга «Ja Ukrainiec» є прикладом вдалої публіцистики, яка не лише аналізує історичні та політичні події, але й формує патріотизм.

Кідрук залишається одним із найяскравіших представників сучасної української літератури, який своєю творчістю надихає та змушує задуматися над важливими питаннями сучасності. Його книги не лише розважають, але й виховують, розширюючи світогляд читачів та сприяючи їх інтелектуальному розвитку. Творчість Кідрука — це приклад

гармонійного поєднання науки, техніки, драматизму, соціальних дилем, які роблять його твори універсальними та актуальними для широкої аудиторії.

РОЗДІЛ 2

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ МОТИВИ В РОМАНІ «БОТ. АТАКАМСЬКА КРИЗА»

2.1. Людина і штучний інтелект: проблема самоідентичності

Роман «Бот. Атакамська криза» є першим технотрилером в Україні. Технотрилер, як і інші жанрові модифікації, можна охарактеризувати конкретним набором формул, які відтворюються в інших текстах цього жанру. М. Кідрук визначає технотрилер як гібридний жанр, який містить елементи трилера, наукової фантастики, опису технологій та науково-дослідних експериментів [11].

У романі «Бот: Атакамська криза» екзистенційні мотиви знаходять своє відображення не лише через технологічні аспекти, але й через глибоке осмислення внутрішнього світу персонажів. Одним із центральних питань, яке піднімається в романі, є проблема самоідентичності в умовах постійного технологічного прогресу [8].

Алюзії у романах Кідрука співвідносяться з екзистенційною проблематикою роману Вільяма Голдінга «Володар мух», де показано деградацію людського суспільства під впливом цивілізації. Зло у романах Кідрука можна порівняти з образом «володаря мух» у Голдінга, що втілює інстинктивний страх перед невідомим і темним, звірячим началом у людині [5].

Ще однією ключовою темою є взаємодія людини і машини. У романі зображено, як технології можуть як допомагати, так і завдавати шкоди. Особливо це актуально і сьогодні, коли діти віком п'яти років вміють користуватися смартфонами, але не знають алфавіт. Машини, створені для полегшення життя, можуть стати загрозою, коли виходять з-під контролю. Це змушує героїв задуматися про те, де межа між використанням технологій і залежністю від них.

Кідрук також розкриває тему боротьби з внутрішніми демонами і особистими страхами. Тимур, Лаура і Ріно стикаються з необхідністю не лише боротися з зовнішніми загрозами, але й з власними внутрішніми конфліктами. Їхні зусилля зупинити психоістоту відображають боротьбу людини з її внутрішнім «я» і спробу знайти баланс між моральними і технологічними аспектами життя [3].

Психоістота є надзвичайно цікавим персонажем твору. Вона вирвалася у світ через втручання науковців у генетику людини, створення наночіпів, та через спроби відключити активну свідомість мозку людини. Через все це з'явилося колективно несвідоме, психоістота [4].

Чи можна назвати психоістоту творінням людини? Звичайно, що так. Якби не егоїстичні бажання Ральфа та Кейтаро, та ненаситницькі бажання Пентагона, психоістота не з'явилася б на світ. Психоістота – спотворене, аморальне творіння людини.

Психоістота має подвійну природу, адже незважаючи на її первісну сутність, яка є для нас жахливо знайомою, водночас є і незрозумілою для нашого сприйняття. Лаура Дюпе вважає психоістоту відсталою, тобто її розвиток залишився на рівні трирічної дитини [4].

Принцип відкритості та незавершеності характерний не лише для кінцівки роману, а й для багатьох його розділів, що створює ефект серіальності. Це підсилює бажання читача дізнатися продовження та придбати наступну частину, що є важливим комерційним аспектом творів масової літератури.

У романі «Бот: Атакамська криза» Макс Кідрук використовує прийоми інтертекстуальності та кінематографічні описи, щоб створити глибокий та реалістичний світ, у якому розкриваються екзистенційні проблеми взаємодії людини і штучного інтелекту.

Таким чином, «Бот: Атакамська криза» є важливим внеском у сучасну українську літературу, поєднуючи динамічний сюжет з глибокими філософськими роздумами. Роман змушує читача задуматися над екзистенційними питаннями, такими як самоідентичність та вплив технологій на людину, пропонуючи не лише розвагу, але й глибоке осмислення сучасних проблем.

2.2. Втрата контролю та пошук сенсу життя в умовах техногенної катастрофи

Макс Кідрук у своєму романі «Бот: Атакамська криза» майстерно змальовує атмосферу постійної напруги та невизначеності, що виникає в умовах техногенної катастрофи [8].

Макс Кідрук у своїх романах «Бот: Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс» досліджує екзистенційні проблеми сучасності, звертаючи увагу на взаємодію людини з технологіями, природою і суспільством. Автор підкреслює необхідність моральної відповідальності, духовного розвитку і усвідомлення наслідків своїх дій, висловлюючи занепокоєння щодо викликів, що стоять перед людством.

В «Бот: Атакамська криза» автор зосереджується на конфлікті між науковими досягненнями і моральною відповідальністю. Герої роману стикаються з моральною дилемою, намагаючись зрозуміти, як використовувати свої знання на благо, а не на шкоду. Автор наголошує на важливості етичних принципів у наукових дослідженнях і технологічних інноваціях, застерігаючи від бездумного використання технологій, що може призвести до катастрофічних наслідків, як це сталося з ботами, створеними для військових цілей [11].

В інтерв'ю Макса Кідрука, яке присвячене його дебютному роману «Бот: Атакамська криза», автор зізнається, що не вважає цей твір своїм найкращим досягненням,

незважаючи на його захопливий характер. Кідрук підкреслює, що в його наступних роботах він досягнув більшої майстерності та глибини, зокрема у романах «Де немає Бога» та «Нові темні віки». Проте, саме завдяки «Боту» ми можемо простежити розвиток авторської майстерності та його підходу до екзистенційних тем [2].

Роман розповідає про програміста Тимура, який опиняється в епіцентрі подій після того, як його програмний код був використаний для створення ботів, що спричинили катастрофу в пустелі Атакама.

На нашу думку, пустеля Атакама, яка є найсухішою у світі, була вибрана письменником не просто так. Вона є віддзеркаленням внутрішніх станів героїв твору, страх, втрата сенсу життя, безвихідність. Водночас байдужість до життів людей, так само як байдужість технологій до нас.

Важко повірити у те, що початкова мета створення нанороботів – для лікування раку, перетворилася на неконтрольовану амбіцію людей щодо створення ідеальних солдатів нового покоління, які могли колективно мислити. Питання – навіщо?

Іронічно те, що вони хотіли мати повний контроль над ботами, а в результаті втратили увесь контроль над ними.

Різниця між природними катастрофами та техногенними полягає в тому, що цілковитим творцем техногенних катастроф є людина.

Головним екзистенційним питанням цього твору є те, хто є відповідальним за технології, які вийшли з-під контролю?

Герої роману, стають символами сучасної людини, яка намагається знайти баланс між технічним прогресом і моральними цінностями. Кідрук показує, як технологічні досягнення можуть призвести до втрати контролю та глибокої екзистенційної кризи [8].

Пошук сенсу життя в умовах техногенної катастрофи є ще одним важливим аспектом роману. Тимур, зіткнувшись з наслідками своєї роботи, починає замислюватися над тим, що дійсно має значення в його житті. Цей процес пошуку сенсу є важливим елементом розвитку персонажа і демонструє, як криза може стати каталізатором для особистісного зростання та переосмислення життєвих пріоритетів. Кідрук використовує технотрилер як жанр, щоб глибше розкрити внутрішні переживання героя та його філософські роздуми [41].

Макс Кідрук у своїх романах «Бот: Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс» досліджує екзистенційні проблеми сучасності, звертаючи увагу на взаємодію людини з технологіями, природою і суспільством. Автор підкреслює необхідність моральної відповідальності, духовного розвитку і усвідомлення наслідків своїх дій, висловлюючи занепокоєння щодо викликів, що стоять перед людством.

В «Бот: Атакамська криза» автор зосереджується на конфлікті між науковими досягненнями і моральною відповідальністю. Герої роману стикаються з моральною дилемою, намагаючись зрозуміти, як використовувати свої знання на благо, а не на шкоду. Автор наголошує на важливості етичних принципів у наукових дослідженнях і технологічних інноваціях, застерігаючи від бездумного використання технологій, що може призвести до катастрофічних наслідків, як це сталося з ботами, створеними для військових цілей [11].

РОЗДІЛ 3

ЕКЗИСТЕНЦІЙНІ ВИКЛИКИ В РОМАНІ «БОТ: ГУАЯКІЛЬСЬКИЙ ПАРАДОКС»

3.1. Людина і природа: конфлікт та співпраця в епоху екологічної кризи

В романі Кідрука «Бот: Гуаякільський парадокс» висвітлюється тема відносин людини та природи в сьогоденних умовах екологічної кризи. Гармонійне співіснування людини з природою та її конфлікт з нею розкритий на прикладі персонажа Тіто Мелендеса. Тіто Мелендес – рибак, проживає в селищі Пуерто-Лопес; він пройшов шлях від так званого традиційного рибальства до екологічної, свідомої праці. Тіто усвідомлює, що надмірне виловлювання риби є негативним, знаючи, що такий вчинок погано впливає на екосистему моря [4].

Поданий конфлікт ілюструється епізодом, де Тіто пропонує батькові придбати нові човни і вантажівку для транспортування риби до Гуаякіля. Але батько не підтримує цю ідею, і під кінець 1979 року кількість риби різко зменшується: «У грудні 1979-го риба пішла, вилови різко впали». Це підкреслює наслідки надмірного вилову і необхідність змін у підході до споживання ресурсів [12].

Після смерті свого батька, Тіто, зрештою, розуміє, що необхідно вживати рішучих заходів для збереження природних ресурсів. Тіто Мелендес вирішує стати морським екскурсоводом. Він показує туристам китів, морських птахів і т.д. Отже, Тіто має власний, непоганий дохід, при цьому не шкодить природі. На своєму прикладі він показує приклад співпраці з природою. Також, від одного туриста дізнається про практику (лови та відпускаяй), за допомогою цього принципу він зберігає своє хоббі, риболовлю [4].

Аналізуючи подальші події в романі, бачимо, що конфлікт між людиною і природою поглиблюється, набуваючи нових форм. Тіто, спочатку натхненний можливістю зловити великий улов, швидко усвідомлює, що поведінка марлінів, які звивалися, ніби оскаженілі, викликає у нього тривогу і підозру. Він зауважує, що косяк риб поводить незвично, метаючись і зіштовхуючись одна з одною.

Тривожні передчуття Тіто підтверджуються його спогадами про розповіді інших рибалок. Історії Луїса Сандовалья, Хорхе Робледо та Дієго Салазара свідчать про загальне занепокоєння і незрозумілі явища в морі. Всі ці події мають одну спільну рису — риба поводиться аномально, наче втративши природний інстинкт.

Наростаючий хаос в океані відображає загальну екологічну кризу, яка виводить природу з рівноваги. Кідрук майстерно передає цю ідею через деталі, що спонукають читача задуматися про наслідки людської діяльності. Риба, що безладно метається, є метафорою світу, де природні закони більше не діють належним чином через втручання людини.

Техногенною катастрофою можна назвати самих ботів, адже їх створили люди, Технологія, психоістота, яка по суті, була створена людьми, починає їх же заражати, руйнувати усталений порядок на землі.

Тут можна згадати, як психоістота, керуючи пілотом Мігельом Суеро, спричинює авіакатастрофу у Маямі. Рейс XL516 влітає у термінал, результат – помирає багато людей.

Через персонажів, які намагаються зрозуміти і протистояти цій катастрофі, автор показує складність боротьби з наслідками екологічних, техногенних катастроф і підкреслює, що рішення лежать не лише в технологічному прогресі, але й у зміні ставлення людини до природи. Це заклик до дій, що нагадує нам про нашу відповідальність за майбутнє планети.

3.2. Проблема відповідальності за майбутнє людства

Звичайно, що за всі втрачені людські життя, смерті, спотворені долі, несуть відповідальність творці ботів, творці психоістоти. Тобто це Ральф та Кейтаро, всі учасники проєкту NGF Lab, Пентагон.

Насамперед, відповідальність за те, що боти вийшли з-під контролю, несуть Кейтаро Рока та Ральф Доєрнберг. Вони знали, що це небезпечно, що вони не розуміють і багато чого не знають про роботу мозку, психологію, і все одно не зупинилися. Навіть тоді, коли помер Гоблін, а далі один із тайських близнюків, а інший з'їхав з глузду і незабаром теж помер, вони продовжували проводити жорстокі експерименти над немовлятами. Навіть серед справжніх поганців, злочинців таке не одобряють.

Вчені маніакально хотіли досягти успіху, залишити слід в історії, їх не зупиняло ніщо на шляху. Можливо, що під кінець вони керувались не своїми амбіціями, а страхом за своє життя. В результаті вони обоє померли, іронічно, що їх вбило власне творіння.

І це також характерно для нас, людей: частенько нами керує егоїзм, а не здоровий глузд. Ми хочемо досягти свого і байдуже, чим або ким доведеться пожертвувати. Людина водночас найрозумніша, але й найжорстокіша істота на своїй планеті Земля.

Автор показує Пентагон як безвідповідальний орган, якому байдужа доля інших людей, вони діють так, як їм заманеться, тобто без відповідальності за спричинену катастрофу. Результатом їхнього бомбардування лабораторії стало зараження підземних водойм залишками нанороботів. Але вони навіть не подумали про це, вони хотіли якнайшвидше позбутися проблем.

Хоча це характерно і для людей загалом, ми завжди хочемо якнайшвидше позбутися своїх проблем, але не завжди добре обдумаємо наслідки своїх дій.

Образ косяка марлінів, які несподівано «потонули». Ця сцена є метафорою загибелі природних екосистем під впливом людської діяльності. Рибалка Тіто, який намагається зрозуміти, що сталося з рибами, є уособленням людства, яке намагається розібратися в наслідках своїх дій [12].

Іншим важливим символом є образ горбатого кита, що страждає від невідомої сили. Це символізує планету, яка страждає від людської безвідповідальності та жадібності. Тіто, спостерігаючи за китом, відчуває страх перед невідомим, що символізує страх перед наслідками, які людство може не передбачити, використовуючи новітні технології [12].

Герої роману постійно стикаються з моральними виборами, що відображає складність і неоднозначність реальних проблем. Наприклад, питання про те, чи варто продовжувати розробки ботів, незважаючи на можливі ризики, ставить перед героями дилему: вибрати безпеку чи продовжувати пошук нових знань і можливостей.

Автор використовує образи природи, зокрема сцени з рибою та китами, щоб підкреслити тендітний баланс екосистеми та наслідки втручання людини в природні процеси. Незвичні явища, які спостерігає Тіто, такі як масове викидання риби на берег та дивна поведінка морських істот, символізують порушення природного порядку через людську діяльність. Відсутність птахів, які зазвичай спостерігаються на узбережжі, є ще одним тривожним сигналом.

Макс Кідрук показує, що людство має зрозуміти те, що несе відповідальність за Землю та її майбутнє. І що наші дії мають бути надзвичайно продуманими для того, щоб запобігти катастрофам. Головні герої твору розуміють, що від їхніх вчинків залежить майбутнє всіх людей [4].

У романі зосереджено увагу на відсутності стратегічного мислення та відповідальності у людства, що відображається в долях героїв та ситуаціях, у які вони потрапляють. Тимур звик до свого буденного життя і не бачить потреби змінювати щось, навіть коли його дружина Аліна намагається вмотивувати його. Цей підхід Тимура символізує ставлення багатьох людей до глобальних проблем, коли вони обирають комфорт і бездіяльність [12].

Кідрук майстерно використовує символізм для підкреслення головних ідей роману. Наприклад, сцени з рибою та морськими істотами, які викинулися на берег, служать метафорою природних катастроф, спричинених людською безвідповідальністю. Відсутність птахів на пляжі, заповненому рибою, є символом дисбалансу в екосистемі, спричиненого людськими діями. Ці образи акцентують увагу на важливості екологічного природного балансу.

Тимур, хоча і намагається уникнути відповідальності за написаний ним програмний код (хоча він не знав насправді, для чого використали його код), проте він у кінцевому підсумку змушений зіткнутися з наслідками, своєї роботи прийняти реальність, у якій йому доводиться діяти. Цитата з роману «Можливо, ми потрапляємо в пекло не за ті вчинки, які зробили. Можливо, ми потрапляємо в пекло за вчинки, які не зробили» [12, с. 2].

Символізує те, що людство рано чи пізно змушене буде понести відповідальність за свої дії, навіть якщо воно намагається цього уникати. Роман підкреслює важливість стратегічного мислення і далекоглядності у прийнятті рішень, які впливають на майбутнє.

Приймаючи пропозицію від Штаєрмана, він розумів що щось тут не так, його попередив Пузатий, але Тимур думав лише про прибуток, який отримає і на що він його може витратити. У цьому випадку, можна сказати про те, що ще однією з екзистенційних проблем, наведених є у романі, є сила грошей. Пізніше Тимур сильно про це пошкодує.

На прикладі долі Тіто Мелендеса автор показує, як особисті рішення можуть мати глобальні наслідки. Тіто, який спочатку діє з егоїстичних мотивів, намагається скористатися нагодою, щоб забезпечити свою родину, але його рішення призводять до непередбачуваних подій, що ставлять під загрозу не тільки його життя, але й стабільність всього регіону. Це демонструє, що навіть на перший погляд незначні дії можуть мати далекосяжні наслідки [12].

Автор роману намагається донести читачам, що, рано чи пізно, ми понесемо відповідальність за свої вчинки і що, тільки об'єднавшись, ми зможемо знайти вихід із ситуації [4].

РОЗДІЛ 4.

Цілісний аналіз романів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс»

4.1 Сюжетно-композиційний аналіз «Бот: Атакамська криза»

Логічно почати розповідь про сюжет роману з цитати, яка була взята з цього твору «БОТ (англ. bot, скор. від англ. robot— автомат, робот)— програма, що наслідує дії людини, нерідко із зачатками штучного інтелекту. Використовується для керування супротивниками у комп'ютерних іграх або як клон «живого» користувача в інтернет-чатах та на форумах. Діє через ті ж інтерфейси, що й звичайний користувач. Боти застосовуються в умовах, де необхідна краща, ніж у людини, реакція, для ефективного виконання рутинних робіт, а також для повного наслідування та копіювання поведінки людини» [8, с. 10].

Незважаючи на прогресивне дослідження людського мозку, окремі його частини дотепер залишаються загадкою [8, с.11].

Історія починається з найсухішої пустелі Атакама, Чилі. У цій пустелі разом зі своїм водієм Флавіо (чилієць) їде кардіохірург Джей-Ді Річардсон. Він їде на зустріч зі своїм другом, інженером Франком Ді'Анно (фахівець з магнітно-резонансної томографії) [14 ст., 8, с. 14].

Дорогою до міста вони зустрічають дуже дивного білошкірого хлопчика, Флавіо впевнений, що вони зустріли демона. Джей-Ді Річардсон вирішує допомогти хлопчику, який заблукав, на його думку, в пустелі, але цей хлопчик викликає жах у лікаря, повторюючи його рухи. Кардіохірург повторює собі, що це нереально, це міраж, але Флавіо говорить, що тут в Атакамі не буває міражів.

Того ж вечора Текіто Рейес, який є завзятим наркоманом, збиває своєю вантажівкою того самого хлопчика, якого зустрів Джей-Ді Річардсон з Флавіо. Текіто виявляє, що хлопчик вижив і вирішує відвезти його до лікарні в Каламі. У лікарні Френк Ді'Анно та Джей-Ді Річардсон ідентифікують постраждалого.

Під час МРТ у хлопчика «вибухає» голова. Лікарі не розуміють в чому справа тому, що в роботі апарату магнітно-резонансної томографії не було виявлено ніяких вад. Під час рентгенного обстеження у тілі хлопчика також не виявили ніяких металевих предметів, чи до нього подібних. Лікарів насторожило те, що у крові хлопчика було дуже багато гормонів, одним з них був і альдостерон. Джей-Ді Річардсон вирішує негайно покинути Чилі. Органи влади вирішують закрити справу та депортувати Френка Ді'Анно.

Після цих подій ми знайомимось з головним героєм цього твору, Тимуром Коршаком. Тимур живе в Києві, працює програмістом, зокрема, є спеціалістом з

використання штучного ігрового інтелекту і є розробником ігрових ботів. Працює в компанії TTP Technologies.

Одного робочого дня Тимур отримав виклик від Пузатого, так називали директора компанії, в якій працює Тимур. До них прибув Оскар Штаерман, він повідомив про проблему з кодом, який написав Тимур три роки тому. Штаерман запропонував Тимурі поїхати з ним задля вирішення цієї проблеми, обіцяючи велику зарплатню, точніше двісті тисяч доларів. Оскар Штаерман був адміністратором компанії «NGF Lab», що пов'язана з компанією «General Genetics».

Ця пропозиція дуже сподобалася з фінансової точки зору Тимору, але в контракті був пункт про нерозголошення інформації. Дмитро Віталійович наголосив Тимурові про це, але Тимур думав лише про кошти, які він отримає.

Дорогою додому Тимур вже вирішив, що поїде до Чилі, не порадившись зі своєю нареченою, Аліною. У них через два місяці мало б відбутися весілля. Через відсутність світла Тимур не має можливості прочитати листа від Наталії, яка попереджає його про небезпеку, що чекає його в Чилі.

Тимур прибуває до Чилі разом з російським професором Ігорем Ємельяновим, який є спеціалістом з мережевих систем. Як тільки вони прибули до Сантьяго-де-Чилі, Тимур знайомиться з частиною команди – з Джеффрі Такером, Кацура Такедою, Ріно Хедхантером та його людьми.

Під час поїздки до лабораторії на колону автомобілів нападають невідомі люди, що кидаються камінням, другий автомобіль конвою на деякий час зникає. Після прибуття до лабораторії відбувається нарада. Цю нараду починає Кейтаро Рока, який є засновником, директором компанії, він є спеціалістом з нанотехнологій, також Джип, так називали Кейтаро, та Кацуро, та взагалі, так називають американці японців, але тепер мова йде про Кейтаро. Він представляє команду, у цю команду входять:

Ральф Доернберг – 64 роки з Канади, нейрохірург, нейрохімік.

Алан Грінлон – зі Сполучених Штатів Америки, інженер.

Лаура Дюпре – психіатр, спеціалізується на психічних розладах.

Тіана Емерсон PhD – вона спеціалізується на генетичних модифікаціях людини.

Ігор Ємельянов – професор Московського державного університету, спеціаліст з мережевих систем.

Стефан Ермглен – Стокгольм, Швеція, викладач Каролінського медичного університету у Стокгольмі, лікар-фізіолог, власник клініки в Умеа.

Ріно Хедхантер – Йоганнесбург, Південно-Африканська республіка, «вирішує проблеми розумників» [8, с. 102].

Кацура Такеда – Осака, Японія.

І тоді Тимур дізнається, що проєкт «New Generation Fighter» розробляє бійців нового покоління, і декілька з них втекли два тижні тому. Були спроби спіймати їх, але це завжди закінчувалося невдачею для команди. Відтоді малюки кожну ніч атакують будівлю лабораторії, кидаючи в неї камінням. В цю ніч боти також атакували будівлю, до одного каменя була прикріплена записка з іменем Хорт. Лаура розуміє, що боти шукають Вадима Хорта і сприймають Тимура як його.

Ральф проводить екскурсію і лекцію Тимуру, пояснюючи основні процеси роботи головного мозку людини. Ральф є винахідником техно-синопсису, він пояснює Тимуру про три методи дослідження людського мозку та необхідність створення штучного синопсису.

Штучний синапс – з'єднання нейронів з матерією за допомогою нанотехнологій. Ральф знайшов вихід для обходу гемато-енцифалічного бар'єра людини, для того щоб зробити імплантацію техно-синопсису.

Ральф показує територію лабораторії і пояснює, що в них є всього п'ять будівель, з яких є склад (DEpot), адміністративна та житлова будівля (DWelling building), і три інженерних корпуси (EN-1, EN-2, EN-3). Ральф пояснює, що офіційно вони займаються проєктуванням систем життєзабезпечення для скафандрів.

Науковець демонструє Тимуру мікроскопічних агентів з нанопроцесорами, або ж по-іншому роїв нанороботів, які функціонують як єдине ціле. Ці нанороботи розміром 7 мікрометрів, їх у цьому акваріумі майже два мільйони. Ці наноагенти мають вбудований елемент живлення та нанопроцесор, або ж по-іншому наномозок. Поодинці вони ні на що не здатні, але разом функціонують як єдиний організм, мають обумовлену поведінку, але не здатні до навчання, та не мають постійної пам'яті. Це зроблено для того, щоб ці нанороботи не стали неконтрольовані. Нанороботи зібрані з штучних тканин ДНК. Ми знайомимось з теорією хаосу та усвідомлюємо потенційну небезпеку неконтрольованості цих роїв нанороботів.

Спустившись у підземну лабораторію, де і розробляються нанороботи, з використанням наноасемблерів, нейрохімік розказує історію створення проєкту, як вони з Джеком створили живу модель наноробота, який потрапляє в мозок і з'єднується з нейронами мозку, що разом утворюють синаптичний зв'язок. На початку проєкту Ральф та Кейтаро мали б створити нанороботів, які зможуть вилікувати хворих на рак, але цього не сталося. Ці рої нанороботів поєднуються між собою, формуючи щось на кшталт мікропроцесорних плат, що покриває кору головного мозку людини.

Після цього ми дізнаємося історію першого піддослідного, Гобліна (шимпанзе). Нанороботи ввелися в мозок шимпанзе, але Гоблін помер через 29 днів після вводу

наноагентів. Гоблін помер в страшних агоніях, причиною смерті став тиск цих мозкових плат на його череп, і це викликало жакхливий біль у шимпанзе.

Тоді Кейтаро і Ральф вирішили зменшити розмір нанороботів і змінити метод введення. Джек запропонував вводити агенти поступово, збільшуючи дозу і вводити їх немовлятам, щоб череп формувався з урахуванням присутності у їхньому мозку цих плат.

Першими піддослідними стали усиновленні тайські близнюки, хлопчики. У віці трьох місяців їм почали вводити нанороботів, поступово збільшуючи дозу. Все йшло чудово, у віці чотирьох років хлопчикам вперше зробили стимуляцію, вони могли вчити напам'ять поеми, розв'язувати надзвичайно складні рівняння, були дуже слухняними.

Але коли їм виповнилося 6 років, почалися дуже великі проблеми. Хлопчики почали говорити дивними голосами, їхні обличчя змінювались, враження було таке, ніби щось хотіло «пробитися» крізь них. Стався конфлікт між мозковими платами та активною свідомістю близнюків. Один з близнюків напав на іншого, намагаючись його згвалтувати, але в результаті вбив його. Близнюк, який напав, збожеволів і помер.

Незважаючи на цю трагедію, Пентагон продовжує фінансувати проєкт. Вони хотіли мати солдатів, чий мізки були б з'єднані в одне ціле, слухняних і витривалих, які мають колективну свідомість.

Після цього Ральф та Кейтаро вирішили виростити бійців з «нуля». Тимур спочатку подумав про клонів, але ні, вчені «виростили» багатьох близнюків, які стали ботами. Батьком ботів став норвежець, який, «здоровий», як бугай [8, с. 140].

Тіана Емерсон вдосконалила ембріональні клітини. Після цього, ембріонів вводили у бластоцисти сурогатних матерів. Малюкам поступово вводилися наноагенти, але після трагедії з тайськими близнюками Кейтаро вирішив заглушити активну свідомість за допомогою електрошокера, тобто електросудомної терапії. Через це ліва півкуля мозку була пошкоджена, і ці малюки стали роботоподібними та німими. Тимур назвав це катуванням.

Нейрохірург показав Тимурі «ясла», тобто корпус EN-2. У цьому корпусі жило сто п'ять малюків, тобто генетично модифікованих істот з наночіпами в мозку, які були створені для військових операцій. За допомогою мережевих систем, вони були об'єднані в єдиний так званий організм, через що вони могли миттєво обмінюватися інформацією. А за допомогою кодів, які написав Тимур, вони вміли колективно діяти.

Близько п'ятнадцяти днів тому із ста п'яти ботів втекли сорок два. Тимур подивився відео втечі і зрозумів, що боти діяли як команда, в принципі, він їх так і запрограмував, вони заблокували двері, побудували піраміду, вбивали. На думку Ральфа, це було неможливо тому, що боти не були на це навчені. Всі подумали, що це сталося через код, що створив Тимур. Адже показників активності так званої живої частини «мозку», не було, але

мозкові плати показували імпульси. Тому всі надіялися на Тимура, на його програму-антидот.

Отже, що вже ми знаємо про ботів? По-перше, це тепловиділення мозкових процесорів, плат – це одна з їхніх слабких сторін, через це їхня активність удень зменшується тому, що воскові плати дуже сильно нагріваються, і їм стає дуже боляче. Не забуваємо, що події відбуваються у найсухішій пустелі землі... До речі, Алан створив для них охолоджувальні шоломи, але, на щастя, малюки не змогли їх забрати, або не подумали про це. В принципі, вони не вразливі до куль, тобто ви не в змозі в них влучити, якщо ви знаходитесь в полі їхнього зору, але якщо вони вас не бачать, то маєте шанс в них влучити, боти мають надзвичайно швидку реакцію. Боти залежні від альдостерону, це ще одна їхня слабкість, і це було зроблено спеціально, для того, щоб мати додатковий контроль над ними. Без альдостерону вони помруть від аддисонічного кризу через двадцять дев'ять днів.

Під час втечі ботів, Хорт загинув. Він намагався зупинити малюків, але в нього це не вийшло. Він зміг повернутися до дружини, лише в труні.

Тимуру надали всю інформацію, крім деяких записів Хорта, відео втечі, та коди, алгоритми. Тимур, переглядаючи їх, помітив щось дивне, і це була відсутність файлу MacrosVN.bcf. І тоді Тимур зрозумів, що Хорт запрограмував малюків на самонавчання, зробивши механізм, що записує дії як макроси, який пізніше ними керує. Але найголовнішого файлу не було.

Пізніше бато заховалися у Долині Смерті, вони вкрали машину, спустошили села навколо Сан-Педро. В них був альдостерон і протигаз, які вони отримали від Макаки. Але Макака не був дуже розумним чоловіком, тому боти, яким було по дванадцять років, отримали дорослі протигazi. Але про це в лабораторії ще не знали. Ріно зрозумів, що малюки ходили по воду в Сан-Педро. Недовго думаючи, Ріно відключив водопостачання.

Одна з кульмінацій відбулася в Долині Смерті. Джеффри та його дівчина Алондра знайшли лігво ботів. Тимур благав їх негайно звідти тікати, адже Тимур знав, що боти самонавчаються та вміють аналізувати. Джеффри побачив моторошну картину, де один із хлопчиків натягнув на себе обличчя іншої людини. Про прихід Джеффри з його дівчиною вже знали, але звідки?

Спочатку вбили Алондру. Джеффри тримався до кінця, і в останній момент він зрозумів, як боти дізналися про їхній прихід. Тоді він намагався докричатися в радіоприймач до Тимура. Пізніше ми дізнаємося про те, що Джеффри мав на увазі другу машину, в якій сидів Кацура Такеда та Ігор Ємельянов, і декілька найманців Ріно. Боти їх заразили вкраденими ампулами, в яких були наноагенти, Кейтаро їх зменшив настільки, що вони могли проникати у тіло людини через шкіру. Їхня смерть транслиувалася в лабораторії.

Майже всі були розлючені на Кейтаро, адже він знав про самонавчання ботів, але приховував це. Команда почала обговорювати план Б, тобто застосування хімічної зброї, зоману. План був такий, що команда, яку очолює Ріно, нападає на лігво ботів і використовує зоман. В них є декілька хвилин, щоб врятувати декількох ботів, давши їм антидот, атропін, та відвезти їх до лабораторії. Звичайно, план такий собі, це було дуже ризиковано. Але вони не мають вибору.

Лаура мала власну гіпотезу про те, що Кейтаро та Ральф під час втручання в мозок випустили назовні щось несвідоме. Це несвідоме було глибоко-глибоко закрите у нашій голові.

Ріно, дізнаючись про смерть Джеффри та Алондри, вбиває жорстоко двох ботів, яких витяг з ясел. Ріно любив Джеффри, але він сердився не лише через смерть друга. Ріно злився на себе через боягузливість тому, що в Долині Смерті він побачив ні живого, ні мертвого Вадима Харта, без очей і, відчувши страх, тікаючи повертався до лабораторії.

Після цього, Ріно сказав, що йде до лігва ботів. Тимур пішов з ним тому, що знав, що задача, яка була перед ним поставлена, немає розв'язку і треба позбутися ботів, бо вони є дуже небезпечні. Але був один великий нюанс: вітер був дуже сильний і це дуже сильно ускладнювало завдання. Тимур переконав Ріно в тому, щоб вони напали на ботів уночі, адже боти звикли, що на них нападають зазвичай вдень. Загін, який складався з шістьох осіб, але спочатку їх було восьмеро, Ндога не був придатним до завдання, а Штаерман - труч. Так вони вирушили в Долину Смерті. Дорогою до лігва ботів, вони побачили зневоднене тіло людини, це їх налякало.

Вони дісталися до Долини Смерті, але ботів там вже не було. Вони не розуміють чому боти пішли. І знову вони опинилися в глухому кутку. Але хлопці вирішили, що не підуть до лабораторії, поки не знайдуть ботів.

Недалеко від Сан-Педро, загін знаходить тіла мертвих селян. Стефан висуває гіпотезу про те, що боти якимось чином викликали швидку дегідратацію у людей, тобто селян. Тимур та Ріно знаходять сліди, які ведуть у гори. Ріно зрозумів, що боти вирушили до гейзерів Ель-Татіо. Не роздумуючи, вони все ж таки вирішують переслідувати ботівків, хоча бояться що перетнуть кордон з Болівією.

Зхід потрапляє у пастку ботів, Тимур розуміє, що тут щось не так, попереду дорогу перегороджують купи людських тіл. Боти в протигазах на них нападають, але якби тоді Ріно та Тимур знали, що боти отримали від Макаки дорослі протигази, які не мали ніякого сенсу в даній ситуації тому, що не закривали повністю лице ботів, тоді б все могло закінчитися інакше. Тимур розуміє, що це одна з його запрограмованих команд керує ними, і він знає, як врятуватися, але під час цього машина перевертається. Зоман, який знаходився у багажі,

починає випалюватишся. Стефан вдихає багато зоману, Тимур та Аллан хочуть забрати, врятувати, Стефана. Ріно пропонує його застрелити, звичайно, щоб він не страждав довго. Стефанові не допоміг би антидот, він це знав, тому Стефан вирішує пожертвувати собою, підірвавши себе гранатами, що затримало б ботів. Тимур, Ріно та Алан змогли від них втекти.

Тим часом наречена Тимура, Аліна дуже сильно переживає за нього. Відтоді, як Тимур поїхав, вони не розмовляли. До Аліни приїжджає її мама, і говорить, щоб вона кинула Тимура тому, що він їй бреше, і точно зраджує. Мама Аліни просить її зустрітися з Денисом.

Коли хлопці повернулися до лабораторії, вони розповіли про засідку малюків і загибель Стефана та про селян. Вони не розуміють, звідки боти взяли протигаз, тоді ж ніхто не помічає, що Такеди серед інших немає. І ще одна важлива деталь, одного разу боти зависли.

Після цього нейрохірург вирішив відправити Сема та Ндонгу на пошуки решти ботів. Вони думали, що боти померли без альдостерону.

Пізніше Ріно повідомляє Тимуру, що Кейтаро Рока вчинив самогубство. Заходячи до його кабінету, Тимур знаходить лист, в якому знаходить інформацію про те, що хтось викрав надзвичайно багато альдостерону з аптек. Тимур усвідомлює те, що боти самі не грабували аптеку.

Після того, як Тимур, дізнавшись від Лаури, що Кацуро спалив щоденник Хорта, команда вирішує знайти кабінет Хорта. Там вони знаходять пристрій для зв'язку з ботами. Випадково його ввімкнувши, вони починають спілкуватися з чимось, що називає себе Ми. Це щось залежить від малюнків, які їм показував Хорт, і воно вимагає це і від них.

Лаура розповідає іншим про свою гіпотезу – вона думає, що вони спілкувалися не з одним з малюків, а з колективним несвідомим, що керує цими батареями. Тимур пропонує іншим спробувати домовитися з цією психоістотою, яка керує ботами.

Ніч, усі у відчаї. Ріно будить Тимура та повідомляє, що Алан зв'язався з Пентагоном і розповів їм про ситуацію, яка сталася з ними. Пентагон відмовив у допомозі. Тим часом у кабінеті Пентагону, вже обговорюють ліквідацію лабораторії за допомогою авіаудару. Ми дізнаємося про детальний план обговорення військової операції, бомбардування та ліквідації всіх, хто працював в «NGF Lab». Що цікаво, Пентагон вирішує, що боти, які втекли, це не їхня проблема.

Тимур зрозумів, які картинки показував Вадим психоістоті. Вадим Хорт показував їм фрактали, які викликають у психоістоти, нібито, захоплення. Тимур пропонує іншим використати ці фрактали для того, щоб приманити малюків до лабораторії. Тимур

домовляється з психоістотою, якщо боти прийдуть до лабораторії. Він знову почне показувати йому фрактали, на що психоістота похочується, але у разі обману погрожує всіх вбити.

Увечері, як і обіцяла психоістота, боти всі зібралися перед величезним екраном, де Тимур показує фрактали. Малюки виглядали жалюгідними, декілька з них були повністю голі, одяг просто не витримав навантаження, худі, голі, голодні, діти ...? На величезному екрані висвітлювалися фрактали, боти були ніби загіпнотизовані. І тоді всі зрозуміли, що за допомогою фракталів зможуть маніпулювати ботами.

Лаурі це надзвичайно не подобалось, вона говорила що психоістота, мов наркоман, який не може насититися, і просить більше і більше. Вона поставила питання: А що буде, якщо вони перестануть показувати їм фрактали? Подумавши, Лаура згадала, що малюкам по 12 років. І що цікавить хлопчиків у такому віці? Звичайно, всі хлопчики в такому віці цікавляться фільмами для дорослих, іншою назвою – фільмами з позначкою 18+. Лаура хоче дізнатися, чи залишилося в них щось людське, і пропонує показати на екрані порнографію.

Так як Лаура була дуже професійною у своїй сфері, вона знала, від кого просити порнографію, адже вони не мали доступу до інтернету, але Ігор Ємельянов єдиний, який не сумував через це. Він мав багато запасів фільмів для дорослих.

Після того, як Тимур почав транслювати фільми 18+, боти ніби пробудилися. Психоістоті це не сподобалось, але малюкам так.

Пізніше психоістота починає писати: «Ні, не це, не це! Ріно зупиніть, Ріно». Ніхто не помітив, що Ріно немає. Він непомітно відлучився від команди, заліз на дах будівлі та почав розстрілювати ботів, але в цей час зникає світло.

Боти зникли, всі звинувачують Ріно у зриві операції та егоїзмі. Лаура вважає, що психоістота ще повернеться. Ріно спустився до генераторів, з'явилося світло в лабораторії, після цього повернувся і почав розпитувати Ральфа про те, чи можна пересадити цих нанороботів у тіло дорослої людини. Ральф не розумів, як міг бензин так швидко закінчитися в генераторах, і чому Ріно цікавиться такою інформацією?

Вночі до кімнати Тимура заходить Ребека. Він подумав, що сьогодні вони з Ребекою поближче познайомляться, але ні. На Тимура нападає Ребека, їй не вдається вбити Тимура, але йому вдалось вбити Ребеку. Ріно показує Тимурові відрізану голову Ігоря, і дає йому пістолет. Ріно зізнається, що збрехав про те, що закінчилося паливо в генераторі, насправді ж хтось спеціально вимкнув світло. Він думає, що боти заразили людей з другої машини. Тут ми згадуємо останні слова Джеффри про другу машину. Тоді Ріно і Тимур вирішують перевірити решту команди, яка вижила, за допомогою магнітного поля.

Після того, як ті двоє зібрали докупі Лауру, Тіану та Аллана і Готто, тут не вистачало лише Ральфа, але хлопці вирішили подбати про нього пізніше. У корпусі EN-2 починається перевірка на кріслі покути. Першою йде Тіана, вона ніяк не хоче сісти в крісло і благас Тимура її не вбивати, але Тимур, подумавши, що вона заражена, вирішує її вбити, застрелити. Лаура проходить перевірку. Готто нападає на Тимура, він, виявляється, був зараженим, його вбивають на кріслі покути. Штаєрман виявляється теж не заражений. Алан також не був заражений.

В цей час Ральф, знаходячись в підземній лабораторії, розуміє, що нанороботи можуть проникати в тіло людини через шкіру. А тоді інфіковані нанороботами люди можуть передавати інформацію моментально всім ботам. В цей час Кацуро нападає на Ральфа. Тікаючи від Кацуро, в нього стається серцевий напад, в старого не витримало серце.

Тоді Лаура пропонує створити макрос для того, щоб стимулювати центр задоволення у ботів. Адже якщо боти передають інформацію одне одному, тоді достатньо навчити цій стимуляції одного бота. Тимурові потрібно буде зробити програму-стимулятор, яка запускається самостійно. Під час цього Штаєрман божеволіє і йде в пустелю, більше його ніхто не бачив. Ріно пояснює, що таке часто трапляється у солдат, їхня нервова система просто не витримує навантаження.

Програма не запускається самостійно, Тимур у відчай і намагається зв'язатися з психоістотою, але вона не відповідає. Тимур згадує про Аліну і вирішує з нею зв'язатися, адже немає більше ні Кейтаро, ні Штаєрмана, які б завадили йому це зробити. Він знаходить листи від Аліни, та дізнається що вона пішла на зустріч з іншим. Звичайно, м'яко кажучи, Тимурові це не сподобалось.

Після цього Тимур не може заснути, він розуміє, що боїться. Він іде до лабораторії. Підійшовши до тіла Тіани, він вирішує покласти її тіло в крісло покути. Виявляється, Тіана чиста, не заражена. Тимур у відчаї, він плаче, винить себе за вбивство невинної людини. Тіана просто боялася, та її нервова система теж не витримала навантаження.

На лабораторію нападають боти, які були в яслах. Тимур зустрічається із зараженим Кацуро і вбиває його. В цей же час через біль, завданий Ріно, програма стимуляції центру задоволення активізується. Боти зависли.

Лаура та Алан залишаються у лабораторії. А Тимур та Ріно вирішують піти до Ель-Татіо, з трьома ботами для того, щоб заразити інших малюків.

Ріно та Тимур потрапляють у Ель-Татіто, там Ріно бачить свого найманця, Ндонгу, але Тимур знає, що це не він. Програміст випускає зв'язаних ботів. Джип, на якому вони їхали, провалюється в тріщину. Боти нападають на них, Тимур втрачає свідомість.

Незабаром Тимур приходить до тями, і бачить картину, де боти катують Ріно. Малюки мали свої плани щодо Тимура, вони хотіли його заразити наноагентами. І, в останню хвилину, стимулятор центру задоволення спрацював, боти зупиняються, застигають на місці. Ріно та Тимур вирішують добити безпорадних дітей.

У цей час в лабораторії Лаура та Алан чують ревіння винищувачів, але вже запізно... Починається бомбардування лабораторії. Вони встигли вибігти з будівлі лабораторії. Алан помирає, Лаура виживає, але дуже сильно поранена, має багато опіків. «NGF Lab» стерто з лиця землі, так як і було заплановано Пентагоном.

У цей час Макака, який зайшов в церкву у Сан-Педро, не знав, що таке радіохвиля, він сприйняв її за божественне знамення, через що вирішує кардинально змінити своє життя. Він вирішує пожертвувати гроші церкві та на благодійні організації, та здатися властям.

Тимур і Ріно бачать лабораторію, тобто її залишки у вогні. Вони знаходять живу, але сильно поранену Лауру, вона розповідає їм, що сталося. Тоді Ріно, Лаура та Тимур вирішують тікати з Чилі, вони знають, що Пентагон не залишить їх просто так. Вони впевнені в тому, що впоралися зі своїм завданням і ботів більше немає.

Поранені, смердючі, без грошей, вони вирішують їхати до аеропорту. Вони мусять пересуватися пустелею, щоб не натрапити на військові патрулі. По дорозі в них закінчується бензин. Вони починають йти пішки до шосе, Лаура намагається зловити попутку. Макака зустрічається з ними, дає їм гроші.

Лаура, Тимур та Ріно добираються в аеропорт в Сантьяго. Тимур вирішує зв'язатися через Skype з Аліною, він розповідає їй про події, які сталися з ним і дізнається що Аліна йому не зраджувала. Вона весь час його чекала.

Ріно прощається з Тимуром та Лаурою, вони летять до Франції. Під час цього Ріно дізнається в новинах про страшні вбивства селян. Ріно шокований, адже на екрані він бачить фотороботи ботів... Цим твір і закінчується.

Композиція

Роман має напружений сюжет з кількома кульмінаціями, які ведуть до часткової розв'язки твору. Роман має відкритий фінал, що є характерним для технотрилерів.

Пролог

Прологом роману є присвята Григорію Мірошніченку та епіграф Стівена Кінга. Також, прологом можна вважати пояснення терміну «Бот» та пояснення про дослідження людського мозку.

Експозиція

Є декілька експозицій у романі. Це і опис пустелі Атакама в Чилі, і знайомство з Джей-Ді Річардсоном та Франком Ді'Анно. Після цього зустріч посеред пустелі з дивним білошкірим хлопчиком. Потім сюжетна лінія знайомства з Текіто Рейесом, який має пристрасть до марихуани. Головна сюжетна лінія – знайомство з Тимуром Коршаком.

Зав'язка

По-перше, зав'язкою можна назвати зустріч кардіохірурга та Флавія з білошкірим хлопчиком. Текіто Рейес збиває того самого хлопчика і відводить його в лікарню. Інцидент у лікарні з МРТ. Пропозиція від Оскара Штаєрмана для Тимура.

Розвиток подій

Прибуття Тимура до Чилі. Знайомство з командою. Інформація про проєкт, нанороботів, мозок людини і т.д. Втеча ботів. Зараження частини команди.

Кульмінація

Усвідомлення, що боти самонавчаються. Події у Долині Смерті, смерть Джеффри та Алондри. Зустріч Ріно з Вадимом Хортом. План «Б», смерть Стефана. Розмова з психоістотою. Невдала спроба маніпулювати ботами й психоістотою. Перевірка команди, Тимур вбиває Тіану. Код Тимура, який нейтралізує ботів. Активізація стимулятора в останню хвилину. Бомбардування лабораторії Пентагоном, смерть Аллана.

Розв'язка

Тимур та Ріно успішно добили останніх ботів. Знищення лабораторії, порятунок Лаури.

Епілог

Покаяння Джеймі Макаки. Остання розмова в аеропорту. Новини у Болівії.

«Бот: Гуаякільський парадокс» [12].

В місті Гуаякіль люди з невідомих причин стають дуже агресивними. Вони спричиняють жорстокі вбивства без причин, поліція забирає їх до психіатричної лікарні. Вони безперервно звать Тимура, малюють фрактали.

На початку твору ми знайомимося з історією Тіто Мелендеса, рибалки. Тіто був так званим новатором, він намагався захистити навколишнє середовище, тобто риб. Займався екскурсіями для туристів, тоді ж він почув вислів від одного туриста «зловив — випустив». У двохтисячних роках риба майже зникла. Йому це дуже сподобалось, адже риб було дуже мало. Він намагався цю практику розповсюдити, але його ніхто не сприйняв серйозно.

В 2015 р. Тіто помічає дивні, неприродні явища. Рибу викидає на берег, і не тільки рибу, а й кальмарів, китів... У риби дивний вигляд, у неї кров тече з очей, але, не звертаючи на це увагу, Тіто забрав цей улов додому. Він попросив свою дружину Марію приготувати

цю рибу на вечерю. З цієї вечері їли всі, Марія, з'ївши рибу, збожеволіла й померла від інсульту, Тіто вижив, але почав чути у своїй голові психоістоту. Риба дісталася навіть собаці, на жаль, вона помирала в муках.

Ми дізнаємося про незрозумілі, жорстокі вбивства, які стаються у місті Гуаякіль. Електрик Бенджамін Лусіанл, який їв рибу, починає відчувати сильний головний біль. Він чує накази психоістоти. Він висверлив мозок своєму напарникові Тьянго Лопесу. Стається шквал автомобільних аварій. Як у фільмі жахів, Естебан Петек виорює фрактал на своєму полі. І так, він теж їв рибу.

Всі ті люди, які вживали рибу й вижили після цього, потрапляють до психіатричної лікарні. В цій лікарні працює однокурсник Лаури, Антоніо Ареола. Дуже дивно, але всі пацієнти мають схожі симптоми: галюцинації, дезорієнтації й дуже агресивні. Вони малюють однакові малюнки, і кличуть якогось Тимура, та ненавидять МРТ. Колишній однокурсник Лаури розуміє, що щось тут не так, а може бути таке, що ці люди заразилися від чогось?

Після подій в пустелі Атакама, хоча минуло вже 5 років, але Тимур так і не зміг забути все, що там сталося, він назавжди змінився. Його мучили постійно нічні кошмари, Тимур Коршак покинув роботу в компанії, він більше не міг програмувати, він став адміністратором в Укргідрометцентрі. У другій частині ми дізнаємося, що Тимур все ж таки одружився з Аліною, яка дуже хоче завести дітей, але, як ми знаємо ще з першої частини роману, Тимур не хоче заводити дітей.

Після цього з Лаурою, яка теж працювала в психлікарні, зв'язується Антоніо Ареола. Він розповідає про дивних пацієнтів, про те, що постійно повторюють ім'я Тимур. Лаура одразу зрозуміла, в чому справа, вона шокована, вона думала, що все скінчилося. Лаура бере себе в руки і вирішує знайти Тимура та Ріно.

Вона знаходить Ріно Хедхантера. В цій частині роману ми дізнаємося, що справжнє прізвище Ріно – Гроббелаар. Він почав служити католицьким дяконом в Грутфонтейні. Ріно, дізнавшись про повернення психоістоти, злякався, але вирішив доробити справу до кінця.

Від колишнього шефа Тимура Лаура та Ріно отримують номер телефону Тимура. Одразу вирішують зв'язатися з ним. Тимур впізнав голос Лаури й кинув слухавку. За допомогою Пузатого вони знаходять місце знаходження Тимура. Лаура показує йому фотографії про жорстокі вбивства, які скоїли сутінкові (так їх охрестили лікарі), вона розповіла що вони, тобто сутінкові, всі як один кличуть його. Тимур не хоче їхати з ними, він хоче забути про все, що сталося в Атакамі. Він ні в якому разі не хоче зустрічати знову психоістоту. Але завдяки Ріно, який змусив Тимура замислитися над тим, що він також

відповідальний за скоєне в Атакамі й має нести відповідальність за скоєне, Тимур таки погоджується.

Аліна була лише рада, що Тимур поїде в Еквадор. Вона не повідомила його про повістку, яку він отримав.

Під час поїздки Ріно, Лаура та Тимур думають, як же повернулася психоістота?

Агенти ФБР розпочинають розслідування, а саме Ліза Джин Торнток та Джонні Лонгбоу. Вони знаходять Лауру, Тимура та Ріно в хостелі, й починають проводити допити. Під час цих допитів Тимур розповідає все, що сталося з ними.

Після цього вони особисто бачать «сутінкових». Психоістота відчуває Тимура й натравляє на нього своїх «ляльок». Військові починають розстрілювати заражених людей, сутінкові вбивають Тоні, але Тимуру, Лаурі та Ріно вдається втекти від них.

Трійця вирішує повернутися до Атакамі для того, щоб знайти відповіді, чому психоістота повернулася? Яким чином?

Тимур має свою думку про те, як нанороботи заразили рибу. Нанороботи розміщувалися у підземній лабораторії. Отже, цілком ймовірно, що після бомбардування лабораторії, декілька наноагентів вціліли. Після цього через підземні води, наноагенти потрапили до Еквадору.

Після цього ми зустрічаємось з Макакою. У першій частині роману він допоміг Лаурі, Тимурові та Ріно дістатися додому, давши їм п'ять тисяч доларів. І тепер Джеймі знаходить їм два мопеди.

Дорогою вони помічають покинуте селище, яке заповнене малюнками фракталів. Виявляється, що ці фрактали малював Оскар, той самий Оскар Штасрман. Всі ці роки він проживав, тобто виживав в пустелі. Паралельно з цим ми дізнаємося, що ФБР та сутінкові теж прибувають до Чилі.

Лаура падає в шахту лабораторії, яка майже повністю затоплена, Макака спускається її витягувати, але він не знав, що вода заражена. Після цього він починає розмовляти англійською й чути якісь голоси в голові, які наказують вбити Ріно. Уві сні Джеймі бачить сон про близнюків, ботів, які вижили й вирости серед людей.

Ось тут і починається справжній бойовик. Озброєні сутінкові та Сліпий проти ФБР, Тимура й Ріно.

Захищаючи Тимура від пострілів, Ріно помирає. В останні хвилини свого життя він намагався попередити Тимура про близнюків, але не встиг... Цитата з твору:

« — І він сказав... що ті д... дв... во... вони...

Він так і не закінчив. Зіниці розширилися, а м'язи на вилицях, які зі страшною міццю зціплювали вимощені кров'ю зуби, раптово розгладилися, розслабилися. Кров більше не виходила поштовхами.

— Ріно... — Тимур міцніше стиснувши долоню велетня. — Ріно, чувак! Агов! Не мовчи, — він акуратно смикнув гевала за руку, голова зсунулась на дощаті підлозі, але Ріно ніяк не відреагував. Українець смикнув сильніше. Нічого не змінилося. — Ні, ні, ні!!! — пронизливо закричав Тимур. — НЕ ЙДИ-И-И!!!» [12, с. 439].

Тимур вирішує помститися за Ріно. Він кидає Сліпого у колодязь, зламавши шию, той помирає. Лаура звинувачує Тимура у смерті Ріно.

Після цього, Штаєрмана відправляють до психлікарні. Лабораторію, тобто її рештки забетонують. А задля того, щоб зупинити риболовлю, вирішується інсценувати витік нафти недалеко біля узбережжя.

Через те, що тіло Ріно не могли повернути до його Батьківщини, вирішують його поховати в Каламі. Після похорон Лаура та Тимур їдуть додому. Удома Тимур дізнається про повістку, недовго думаючи, Тимур вирішує йти служити своїй країні.

В кінці роману ми дізнаємося про двох близнюків Лукаса та Ейнджела. Вони отримали стипендію на навчання в Університеті штату Арізона. Але близнюки були дивні, щось з ними було не так...

Композиція

Експозиція

Експозицією роману є розповідь про життя Тимура після подій першої книги. Розповідь Тіто про дивну поведінку риб, про дивну епідемію, яка охопила місто.

Зав'язка

Жорстокі, неконтрольовані вбивства людей й дивна поведінка сутінкових. Так зване возз'єднання команди – Лаури, Ріно та Тимура.

Розвиток дій

Повернення до Атаками для пошуку слідів. Знаходження шахти та виявлення того, що Оскар Штаєрман вижив.

Кульмінація

Перша кульмінація – це розгром сутінкових в Інституті неврології. Друга кульмінація відбувається в Сан-Педро, коли Ріно помирає. І остання третя кульмінація, це помста Тимура Сліпому.

Розв'язка

Це рішення забетонувати рештки лабораторії. Інценування попадання нафти у воду на узбережжі Гуаякіля. Відправлення Штаєрмана в психлікарню. Похорон Ріно. Початок військової служби Тимура.

Епілог

Поява двох близнюків – Лукаса та Енджела.

4.2.Проблемно-тематичний аналіз

Роман «Бот: Атакамська криза» зосереджує увагу на дослідженні впливу високих технологій на людину та суспільство. Основною темою є технологічний прогрес і його непередбачувані наслідки. Використання нанороботів для створення ботів-воїнів піднімає питання про етичність таких наукових експериментів і можливі загрози, які вони можуть спричинити. Програміст Тимур Коршак змушений розібратися з проблемами, що виникли через неконтрольоване використання його програмного коду, що піднімає проблему моральної відповідальності вчених за свої винаходи [8].

Іншою важливою темою є колективний розум та індивідуальність. Боти, керовані колективним розумом, протистоять традиційним уявленням про індивідуальність та свободу волі. Це піднімає екзистенційні питання про природу свідомості та людську сутність.

Роман також торкається теми людської жорстокості, яка виходить на поверхню під впливом технологій. Боти стають носіями агресії і жорстокості, що були стимульовані нанороботами, і це змушує читача замислитися про темні сторони людської природи.

«Бот: Гуаякільський парадокс» продовжує досліджувати теми, підняті в першому романі, але акцентує увагу на екологічних і соціальних аспектах. Епідемія, що охопила Гуаякіль, і жорстокість, спричинена споживанням зараженої риби, порушують питання про взаємодію людини з природою і відповідальність за екологічні катастрофи [12].

Темою роману є також повернення минулих помилок. Тимур Коршак, який намагався забути про події в Атакамі, змушений знову зіштовхнутися з наслідками своїх дій, що підкреслює, що минуле не можна просто відкласти на полицю — воно завжди може повернутися з новими проблемами.

Питання морального вибору і відповідальності знову виходить на перший план. Лаура Дюпре, Ріно «Хедхантер» Гроббелаар і Тимур Коршак знову стикаються з необхідністю зробити вибір між бездіяльністю і боротьбою зі злом. Їхні дії в умовах кризи показують, що справжня моральність виявляється саме у важкі часи.

Образ психоістоти, колективного розуму «ботів», що шукає допомоги Тимура, також є центральним у романі. Це підкреслює тему колективного й індивідуального у свідомості та як технології можуть впливати на цю динаміку.

Обидва романи Кідрука розглядають складні екзистенційні проблеми сучасності через призму технологічних досягнень і їхнього впливу на людину і суспільство. Питання духовності і морального вибору продовжують відігравати важливу роль у романі. Герої знаходять сили в поверненні до духовних цінностей, що допомагає їм зберігати людяність у важкі часи. Це підкреслює, що навіть у найскладніших обставинах людина може знайти підтримку в духовності і моральних принципах.

Кідрук також розкриває тему боротьби з внутрішніми демонами і особистими страхами. Тимур, Лаура і Ріно стикаються з необхідністю не лише боротися з зовнішніми загрозами, але й з власними внутрішніми конфліктами. Їхні зусилля зупинити психоістоту відображають боротьбу людини з її внутрішнім «я» і спробу знайти баланс між моральними і технологічними аспектами життя [3].

Кінцівка роману залишає відкритий сюжет, що підкреслює непередбачуваність та вплив сучасних технологій на суспільство. Незважаючи на те, що герої досягають тимчасового успіху, залишається відчуття, що загроза не зникла повністю і людству доведеться постійно боротися з наслідками своїх дій.

4.3. Пообразний аналіз

Тимур Коршак є головним героєм обох романів. В «Бот. Атакамська криза» він виступає як молодий талановитий програміст, який прагне досягти успіху у своїй професії. Його моральна дилема пов'язана з використанням його розробок для створення небезпечних технологій. У «Бот: Гуаякільський парадокс» він змушений зіткнутися з наслідками своїх попередніх рішень. Його образ уособлює боротьбу з «я», він хоче виправити помилки минулого. Тимур постає як людина, що прагне нести відповідальність за свої дії, незважаючи на страхи та сумніви.

Лаура Дюпре – психологиня. Вона завжди виступає за здоровий глузд і першою вміє розпізнавати проблему. Вона є такою ж моральною підтримкою для інших й ніколи не нехтує моральними принципами. Лаура – розумна, розсудлива, емоційно стійка жінка, яка завжди вміє знаходити вихід із ситуації [4].

Ріно – найманець, який у другій частині роману стає дияконом. Він є надзвичайно цікавим персонажем. Може здатися, що Ріно це просто жорстока людина, яка добре володіє сатирою. Але це не так. Він єдиний персонаж твору, який усвідомлює те, що інколи треба жертвувати задля блага інших. Ставши дияконом, Ріно показує можливість того, що можна

й варто змінюватись. Його персонаж втілює в собі постійну боротьбу між добром і злом усередині людини [4].

Ріно постійно допомагає та рятує інших, так він і помирає, рятуючи Тимура.

Боти – діти, якими керує психоістота і які були виведені за допомогою нанороботів, є важливими персонажами обох творів. Вони є наслідками негуманних експериментів. Сама їхня суть викликає питання: як далеко можуть піти науковці задля досягнення своїх цілей? Боти уособлюють конфлікт між людяністю та технологіями [4].

Психоістота – це колективний розум малюків, який уособлює у собі наслідки неконтрольованих експериментів. Вона є антагоністом у романі. Вона символізує втрату контролю людини над своїм створінням та показує, які можуть бути наслідки цього [4].

Через цей аналіз ми можемо зрозуміти, що Макс Кідрук через своїх персонажів висвітлює складні екзистенційні й моральні питання сучасності. Кожен образ, від головних героїв до антагоністів, вносить свій вклад у загальну картину боротьби людини із власним створінням, із своєю сутністю. Макс Кідрук акцентує увагу на важливості відповідальності за свої вчинки, збереження духовних цінностей людини [4].

Усі ці персонажі стикаються з техногенними катастрофами, що впливають на їх екзистенційну свідомість, змушуючи їх переглядати власні переконання, моральні цінності та ставлення до реальності. Їхні особисті кризи відображають ширші питання про роль технологій у сучасному суспільстві та їхній вплив на людське буття. Виникає питання: чи можуть технологічні досягнення створити справжній рай, чи вони лише поглиблюють існуючі проблеми і створюють нові загрози для людської ідентичності та екзистенції?

4.4. Аналіз мови творів

Роман насичений динамічним сюжетом, діалогами, науковою термінологією, внутрішніми монологами персонажів, які сприяють швидкому розгортанню подій у сюжеті твору.

У романах Кідрука особливу увагу приділено технічним і науковим описам. Автор майстерно вплітає складні наукові концепції у текст, роблячи їх зрозумілими для широкої аудиторії. Наприклад, пояснення терміну будови нейрона, який викладений зрозумілою мовою: «Ось тут ти можеш побачити все на власні очі. Короткі й розгалуженні відростки (їх багато) називаються дендритами. Довгий відросток — він зазвичай у нейрона один — це аксон. Дендрити служать для проведення імпульсів до нервової клітини. Вони можуть з'єднуватися з дендритами інших нейронів, аксонами, рецепторними клітинами або ж приймати імпульси від зовнішніх подразників. Аксон — довгий відросток нервової клітини, по якому нервові імпульси передаються від нейрона до цільової клітини (у м'язи чи в яку-

небудь залозу. Імпульси зароджуються між дендритами. Коли їх стає багато, аксони вистрілюють і несуть імпульси до цільових клітин, викликаючи скорочення м'язів, виділення гормону абощо. Ось так мозок керує всіма процесами дихання, серцебиттям, травленням, мовою, емоціями, рухами». [8, с. 115]

Цей опис не лише передає технічну інформацію, а й допомагає читачеві візуалізувати і зрозуміти складні процеси.

Мова Кідрука також відзначається жвавою діалогічною формою, яка додає динамізму і реалістичності. Діалоги між персонажами наповнені технічними термінами і водночас передають емоції та внутрішній стан героїв: «Ти не зрозуміла, — нахилився до екрана Антоніо, — у нього кисіль у голові, задня частина кори перетворилася на однорідну водянисту субстанцію. Я бачив зрізи мізків людей, які померли під час гіпертонічних кризів. Це не те. Це як порівнювати хлопавку з водневою бомбою. Крім того, за п'ять хвилин до смерті, практично, коли він уже помирав, ми встигли взяти на аналіз кров і трохи ліквору. У крові ніякого лейкоцитозу, швидкість осідання еритроцитів — у нормі, підвищення рівня глюкози чи хлоридів також не зафіксовано. Це не інсульт. Це чортзна-що, але не інсульт». [12, с. 73].

Поряд з науковими описами, Кідрук майстерно використовує деталі для створення атмосферних сцен. Пейзажі пустелі Атакама і міста Гуаякіль описані з великою увагою до дрібниць, що допомагає читачеві відчувати себе в центрі подій. Наприклад, опис пустелі Атакама: «То була Мертва земля: без рослин, без рельєфу і навіть без піску – суха безлика пустка». [8, с. 69].

Цей опис підкреслює ворожість і бездушність середовища, в якому розгортаються події роману.

В романах ми можемо побачити іноземну лексику та термінологію. Приклади з роману:

Ось декілька англіцизмів, англійські фрази :

“Here is the guy” - Це той хлопець [8, с. 40].

“Nice to meet you, Tumor” - Радий познайомитись, Тимуре [8, с. 41].

“He’s so young” - Він такий молодий [8, с. 41].

“That’s...strange” - Це... дивно [8, с. 41].

“Only twenty seven” - Тільки двадцять сім [8, с. 41].

“Hold o-o-on!” - Тримайтеся [8, с. 86].

“First Person Shooter” - Стрілялка від першої особи [8, с. 39].

“Fella” - дзуряка, чувак [8, с. 16].

“NGF Lab” - New Generation Fighter - боєць нового покоління [8, с. 103].

У творі присутні багато іспанізмів, що не дивно, адже події відбуваються у Чилі.

“Hóla, mexicano” - Привіт, мексиканцю [8, с. 192].

“Qué pasó?!?” - Що трапилося? [8, с. 28].

“Salida” - Вихід [8, с. 32].

“Muchas gracias, chica!” - Велике спасибі, панночко [8, с. 452].

“No entiendo, señor” - Я не розумію, пане [8, с. 452].

“Necesita ayuda?” - Тобі потрібна допомога? [8, с. 18].

На жаль, у творі присутній лише один вираз японською : “Nantoka sitekudasai!” - Зробіть же що-небудь! [8, с. 231].

Описові елементи мови Кідрука відзначаються високою деталізацією, що створює реалістичні й жахливі образи. Наприклад, опис стану пацієнтів у психіатричній клініці:

« — Помирають найбільш буйні. За добу скорило тридцять чотири, якщо не помиляюся. Виняток ті пацієнт, у яких за весь час перебування в Інституті не було просвітлень.

— Як саме вони помирають?

— Блюють, верещать, рвуть волосся на голові, кричать від болю. А потім частина впадає в кому і по-тихому відходить, решта конає у конвульсіях» [12, с.150].

Такий детальний опис допомагає читачеві глибше зануритися в атмосферу роману і краще зрозуміти складність ситуації.

Метафори і порівняння, які використовує Кідрук, додають тексту образності і допомагають читачеві краще уявити складні наукові концепції. Наприклад:

«Жах... пронизував тіла Джей-Ді електричним розрядом» [8, с. 18].

«У скронях натужно бухала кров» [8, с. 18].

«Огидна й слизька, мов земляний хробак, думка заповзла... в мозок» [8, с. 22].

«Хабарництво, яке, мов іржа, проїло наскрізь усі кафедри» [8, с. 50].

«Він копіював. Мов дзеркало» [8, с.26].

«Очі палахкотіли безжальні вогні» [8, с.303].

Кідрук також використовує елементи сленгу та неформального спілкування, лайки що додає діалогам жвавості і природності:

«Мудак» [8, с.84]. «Що за фігня?!» [8, с.82]. «Пацан» [8, с.16]. «Гівнюк». [8, с.23].

«Пензлой». [8, с.37]. «Чувак» [8, с.22]. «Шмаркач». [8, с.59]. «Обдовбався». [8, с.21].

Цей неформальний вираз допомагає показати справжні емоції героїні і зробити її більш зрозумілою та близькою для читача.

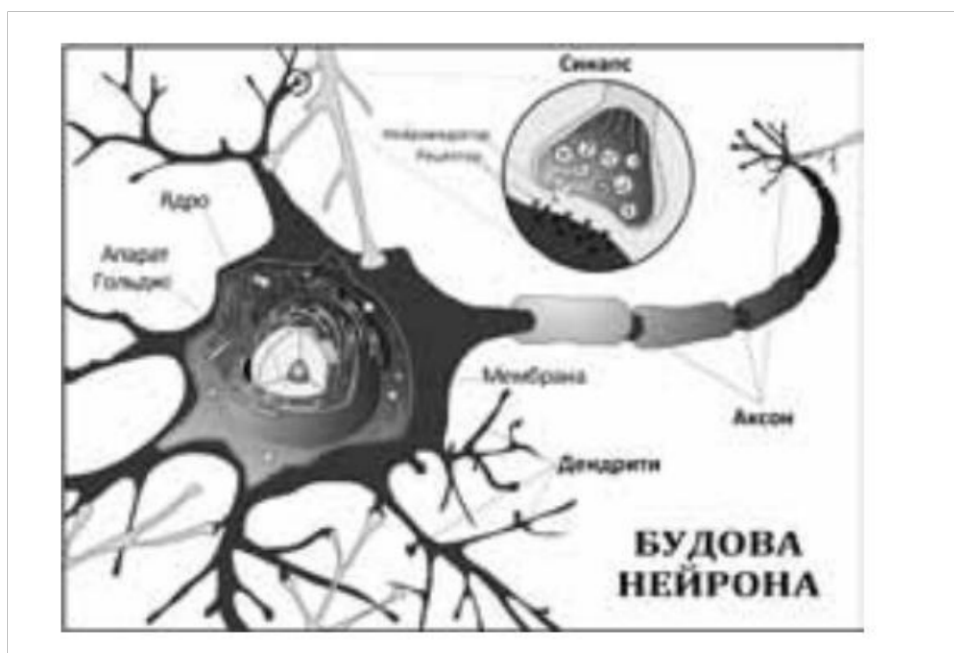
Проаналізувавши мову двох романів «Бот. Атакамська криза» та його другої частини «Бот: Гуаякільський парадокс», можемо зазначити, що автор майстерно поєднує наукову

точність із художньою образністю. Мова творів Кідрука характеризується високою деталізацією, що дозволяє створювати яскраві й реалістичні образи, а також передавати емоційний стан персонажів. Важливим аспектом є використання технічної термінології, що підкреслює наукову основу сюжетів і надає їм реалістичності.

Діалоги в обох романах наповнені технічними термінами і одночасно передають емоційний стан героїв, що додає динамізму та реалістичності. Це видно у розмовах між персонажами, де наукові пояснення поєднуються з особистими переживаннями. Автор використовує сленг і неформальне спілкування, щоб додати природності та живості діалогам, що робить персонажів більш зрозумілими і близькими для читача.

Загалом мова творів Макса Кідрука є важливим елементом, що сприяє глибшому розумінню сюжетних подій, характерів героїв і основних тем. Автор майстерно поєднує наукову точність, динамізм діалогів, образність описів і символізм, створюючи насичений і захопливий текст. Це робить його романи не тільки цікавими з точки зору сюжету, але й глибокими з точки зору мовної майстерності. Стилістичною особливістю романів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» полягає в тому що, він є технотрилером.

Завдяки детальному опису технологій, насиченості науковою термінологією, протистоянню хорошого і поганого, також персонажам-чоловікам, «Бот. Атакамська криза» яскраво демонструє жанрові особливості технотрилера. Наукове підґрунтя роману, професійна мова героїв, а також використання інвективної лексики для підкреслення емоційного напруження створюють реалістичну і захоплюючу картину майбутнього, що може стати нашою реальністю [8].



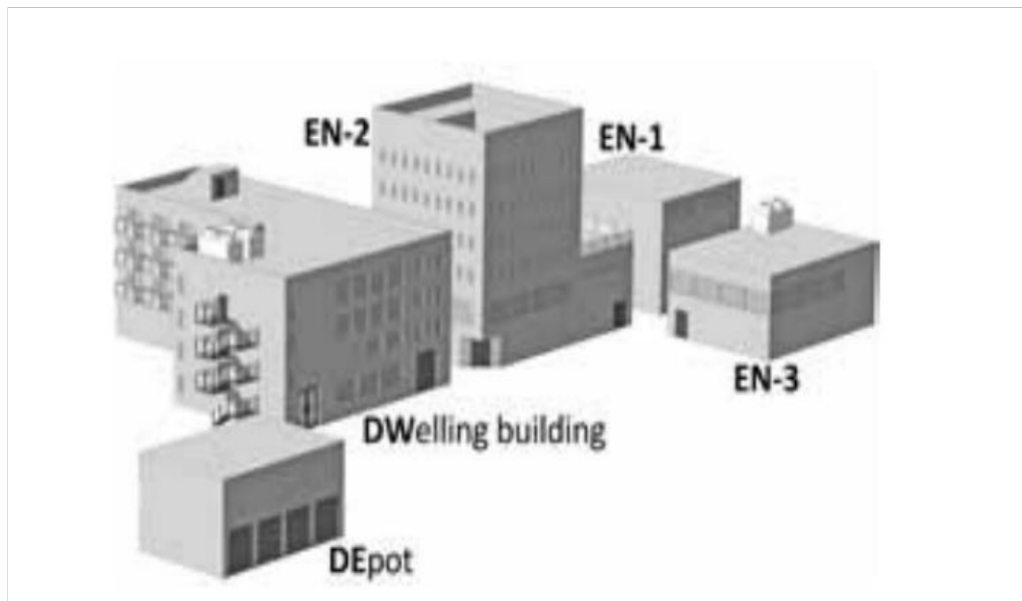
Додаток 1. Будова нейрона. «Бот. Атакамська криза» [115 ст., 8].



Додаток 2. 3D - модель наноробота . «Бот. Атакамська криза» [121ст., 8].

Візуальні засоби також використовуються для організації часу. Конкретні дати і час на початку кожного розділу, такі як «Субота, 15 серпня, 20:09 (UTC –4) Дослідницький комплекс “NGF Lab” [97, 7], створюють відчуття хронологічної послідовності та наближення до розв’язки. Це викликає у читача напруження, страх і тривогу, допомагаючи зануритися в контекст твору. Дослідники називають цей прийом «саспенсом», що споріднює технотрилер із трилером.

У «БОТі» зовнішні прикмети, предмети інтер’єру та побуту, а також пейзажі відіграють важливу роль. Наприклад, опис пустелі Атакама та поселень Чилі включає реальні фотографії, схеми будівель і графічні зображення фракталів, що додає тексту реалістичності і наукової достовірності. Це допомагає читачам краще зрозуміти науковий матеріал і місцевість, де відбуваються події [7].



Додаток 3. Лабораторія. «Бот. Атакамська криза» [113 ст., 8].

ВИСНОВКИ

Отже, у даній науковій роботі, ми дослідили жанрово-тематичну специфіку технотрилерів Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Гуаякільський парадокс». По суті, технотрилер – гібридний жанр, у ньому поєднується трилер, бойовик, наукова фантастика. Особливий цей жанр через велику кількість героїв, які є спеціалістами у певній науковій галузі, через детальний опис технологій, також технології, які наявні у творі, наявні і в реальному житті. Все це разом дає читачеві можливість повірити в реалістичність дій, описаних у романі. А це в першу чергу викликає більше емоцій у читачів, також розширює їхні знання у сфері сучасних технологій.

Автор першого технотрилеру приділяє важливу роль створенню атмосфери, розкриттю характерів та підкресленню важливих екзистенційних ідей. Один з основних інструментів, що використовує Кідрук, є символізм. Фрактали, які малюють заражені люди, символізують хаос і порядок, відображаючи вплив колективного розуму на свідомість індивідів і підкреслюючи ідеї повторюваності і нескінченності.

Обидва романи Кідрука розглядають складні екзистенційні проблеми сучасності через призму технологічних досягнень і їхнього впливу на людину і суспільство. Питання духовності і морального вибору відіграють важливу роль у романі. Герої знаходять сили в поверненні до духовних цінностей, що допомагає їм зберігати людяність у важкі часи. Це підкреслює, що навіть у найскладніших обставинах людина може знайти підтримку в духовності і моральних принципах.

Кідрук також розкриває тему боротьби з внутрішніми демонами і особистими страхами. Тимур, Лаура і Ріно стикаються з необхідністю не лише боротися із зовнішніми загрозами, але й з власними внутрішніми конфліктами. Їхні зусилля зупинити психоістоту відображають боротьбу людини з її внутрішнім «я» і спробу знайти баланс між моральними і технологічними аспектами життя [3].

Кінцівка роману залишає відкритий сюжет, що підкреслює непередбачуваність та вплив сучасних технологій на суспільство. Незважаючи на те, що герої досягають тимчасового успіху, залишається відчуття, що загроза не зникла повністю і людству доведеться постійно боротися з наслідками своїх дій.

Як ми зазначали у нашій статті, «Автор порушує питання етичності наукових експериментів і можливих наслідків для людства. Мотив морального вибору також є центральним у творах Кідрука. Герої змушені приймати складні рішення, що впливають на їхнє життя і життя інших людей; автор підкреслює важливість моральних принципів у сучасному світі... Автор порушує проблеми про природу свідомості і межі наукових

експериментів, змушуючи читача замислитися над етичними аспектами технологічного прогресу» [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. «Я описую світ, у якому люди житимуть на марсі». Кідрук – у Луцьку зі своїм фантастичним романом». URL: <https://www.volynnews.com/news/all/ya-opysuiu-svit-u-iakomu-liudy-zhytymut-na-marsi-kidruk-u-lutsku-zi-svoyim-fantastychnym-romanom/> (дата звернення: 29.05.2024).
2. Бодлер, Ш. Штучний рай. – Французькою мовою: Les Paradis artificiels. URL: https://arquivo.pt/wayback/20091013052240tf/http://baudelaire.litteratura.com/paradis_artificiels.php (дата звернення: 29.05.2024).
3. Вийшов у світ перший український технотрилер «БОТ» Максима Кідрука. URL: <https://web.archive.org/web/20130725153032/http://sumno.com/reportage/vyishov-na-svit-pershyj-ukrajinskyj-tehnotryler-bo/> (дата звернення: 29.05.2024).
4. Віраг Е., Чонка Т. Екзистенційний вибір героїв на тлі глобальних катастроф у технотрилерах Макса Кідрука «Бот. Атакамська криза» та «Бот: Ґуаякільський парадокс». Acta Academiae Beregsasiensis, Philologica. 2024.
5. Голдінг В. Володар Мух (Переклад з англ. С. Павличко). К.: Основи, 2000. 254 с.
6. Еліот Т. С. Порожні люди (Hollow Men) (На сайті часопису «Всесвіт») URL: <http://vsesvit-journal.com/old/content/view/474/41/> (дата звернення: 29.05.2024).
7. Інформатор вихідного дня: Макс Кідрук не в захваті від свого «Бота», але роман насправді класний. URL: <https://ps.informator.ua/2023/01/14/informator-vyhidnogo-dnya-maks-kidruk-ne-v-zahvati-vid-svogo-bota-ale-roman-naspravdi-klasnyj/> (дата звернення: 29.05.2024).
8. Кідрук М. «Бот. Атакамська криза» URL: https://knigoed.club/page-10-514-bot-atakamska-kryza.html#google_vignette (дата звернення: 29.05.2024).
9. Кідрук М. «Доки світло не згасне назавжди» (презентація). YouTube: веб-сайт. URL: https://www.youtube.com/watch?v=PSsI7n3iO_0 (дата звернення: 29.05.2024).
10. Кідрук М. В чому різниця між технотрилером і науковою фантастикою. YouTube: веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aUL2y0GhmMg> (дата звернення: 29.05.2024).
11. Кідрук М. Від інженера-енергетика до автора бестселерів. YouTube: веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TtAkXcgVrf4> (дата звернення: 29.05.2024).
12. Кідрук М. Бот. Ґуаякільський парадокс. URL: <https://textbook.com.ua/literatura/1541441739/s-2?page=18> (дата звернення: 29.05.2024).

13. Костецька Л. Жанр трилера в творчості М. Кідрука. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Філологічні науки. 2015. № 2. С. 133–137.
14. Костецька Л. Образи-символи у романі М. Кідрука «Не озирайся і мовчи». Молодий вчений. 2018. № 1 (1). С. 223–226.
15. Кривопишина А. Естетика й рецепція масової культури в сучасній українській літературі. Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. праць. Ужгород, 2011. Вип. 15. С. 166–168.
16. Кривопишина А. Масова та елітарна література: природа художності в українському романі початку ХХІ століття: дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філологічних наук: 10.01.06 / Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, 2018. 219 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23998/1/Дисертація_Кривопишина%20Анна%20Сергіївна.pdf (дата звернення: 29.05.2024).
17. Кривопишина А. Масова та елітарна літератури в Україні: зауваги до теми. Наукові конференції: веб-сайт. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/570> (дата звернення: 29.05.2024).
18. Кропивко І. Карнавальне колесо постмодерністської деконструкції в текстах-подорожах М. Кідрука «Мексиканські хроніки» та Я. Рудницького «Тричі так!». Слово і час. 2018. № 9. С. 10–17.
19. Кропивко І. Постмодерністська література мандрів: персонаж, трансгресія, жанр. Науковий вісник Ужгородського університету. 2018. Вип. 1 (39). С. 99–104.
20. Кропивко І. Українська і польська постмодерна проза (карнавал, фрагментація, фронтір): монографія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 524 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kropyvko_Iryna/Ukrainska_i_polska_postmoderna_proza_karnaval_frahmentatsiia_frontyr.pdf (дата звернення: 29.05.2024).
21. Макс Кідрук, Біографія. URL: <https://darkages.maxkidruk.com/pro-avtora/> (дата звернення: 29.05.2024).
22. Моклиця М. Алгоритмичний код літератури, або Реабілітація алегорії триває. Київ: Кондор-Видавництво, 2017. 292 с.
23. Мороз, О. А. Оними в художньому дискурсі Макса Кідрука (на матеріалі роману «Твердиня»). Вісник Донецького національного університету. URL: <https://jvestnik-b.donnu.edu.ua/article/view/2569> (дата звернення: 29.05.2024).
24. Наєнко М. Жанри канонічні і ... постмодерні. Слово і час. 2015. № 7. С. 69–73.

25. Нестелеєв М. Масова література, канон і культ (до проблем взаємодії та дефініції). Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Філологічні науки. 2015. № 2. С. 189–192.
26. Овсяницька, Г. В. Жанровий симбіоз твору М. Кідрука «Доки світло не згасне назавжди». Українська література 2017. URL: http://ukrlit-2017.blogspot.com/2020/02/blog-post_57.html (дата звернення: 29.05.2024).
27. Онищенко Р. Український кіберпанк: три хати у два ряди. Слово і час. 2018. № 8. С. 89–95.
28. Пасько І. В. Жанрово-стильова специфіка технотрилерів Макса Кідрука. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]. Серія: Філологія. Літературознавство. 2016. Т. 276, Вип. 264. С. 86–91.
29. Першин Є. Містичний художній дискурс: жанрові особливості й мовна специфіка. Записки з українського мовознавства. 2020. Вип. 27. С. 273–282.
30. Пеха М. Масова література як продукт літературного дискурсу. Філологічні семінари. 2011. Вип. 14. С. 64–68.
31. Романенко О. Жанрові моделі масової літератури: походження, напрями еволюції та типологія. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2014. Вип. 60(1). С. 315–322.
32. Романенко О. Семіосфера масової літератури: текст – читач – епоха. Київ: прив. вид. Якубець А. В., 2014. 362 с.
33. Романенко О. Феномен української масової літератури ХХ століття: проблеми генези та поетики. Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. 2011. Вип. 16. С. 257–264.
34. Семків Р. 10 концептів, що рухають літературу. Читомо: веб-сайт. URL: <https://archive.chytomo.com/news/roslislav-semkiv-10-konceptiv-shhoruxayut-literaturu> (дата звернення: 29.05.2024).
35. Сторі Дж. Теорія культури та масова культура. Вступний курс. Київ: Акта, 2005. 360 с. URL: https://hromadalib.files.wordpress.com/2016/08/storey_2005_theory.pdf (дата звернення: 29.05.2024).
36. Титюк А. Масова література: поетика та особливості функціонування. Література в контексті культури. 2019. Вип. 31. С. 104–109.
37. Тиха У. Жанрові ігри в постмодерністському творі. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна. 2012. Вип. 29. С. 366–367.

38. Улюра Г. Як навчитися впізнавати масову літературу. YouTube: веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cFERE-tBo2E> (дата звернення: 29.05.2024).
39. Філоненко С. Категорія жанру в масовій літературі. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. 2009. Вип. 27. С. 176–179.
40. Хмелюк М., Круль Л. Герої-мандрівники в сучасній українській прозі. Наукові праці. Філологія. Літературознавство. 2014. Вип. 228. Т. 240. С. 93–96.
41. Чонка Т. С. Екзистенційна проблематика технотрилерів Макса Кідрука «БОТ: Атакамська криза» та «БОТ: Гуаякільський парадокс»: компаративний аспект. Вісник Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2022. Вип. 2. С. 6–11. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_2/6-2_2022.pdf (дата звернення: 29.05.2024).
42. Юферева О. Медіа-травелог у сучасному друкованому виданні: жанрові витоки, специфіка, модифікації. Вісник Львів. університету. 2013. Вип. 38. С. 235–241.
43. Potik D. Existential issues in the fictional writing of Haruki Murakami. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/aps.1844> (дата звернення: 29.05.2024).
44. Sacramento E. EXISTENTIALISM: ABSURDITY OF LIFE AND LITERATURE. URL: <https://medium.com/@satymov/existentialism-absurdity-of-life-and-literature-73c324cb4d00> (дата звернення: 29.05.2024).
45. The Influence of Existentialist Philosophy on Modern Literature. URL: <https://www.cliffsnotes.com/study-notes/5016907> (дата звернення: 29.05.2024).
46. Lysokolenko T., Karpan I., Rohova O. Ukrainian existentialism: between philosophy and literature. // Grani. – 2021. – Vol. 24, No. 7-8. – URL: https://www.researchgate.net/profile/Tetiana-Lysokolenko/publication/359300414_Ukrainian_existentialism_between_philosophy_and_literature/links/623374115c4a85415080805a/Ukrainian-existentialism-between-philosophy-and-literature.pdf.

KÖVETKEZTETÉSEK

Maksz Kidruk regényeinek egzisztencialista problematikáját, és a techno-thrillerek műfaji és tematikai sajátosságainak kutatását vizsgáltuk. A „Бот: Атакамська криза” és „Бот: Гуаякільський парадокс” című könyveiben, különös tekintettel a létabszurditásának, az elidegenedésnek, a választás szabadságának és felelősségének, a halálfélelemnek, az élet értelme keresésének és az autentikusságnak a motívumaira.

Részletesen megvizsgáljuk azokat a szimbolikus elemeket, motívumokat és témákat, amelyek a modern technológiai és környezeti kihívások összefüggésében alakítják a szereplők egzisztenciális tudatát; úgy véljük, a technológia szerepe a modern egzisztenciális válság központi aspektusaként kap hangsúlyt.

A techno-utópiák és katasztrófák emberi tudatosságra és erkölcsi döntésekre gyakorolt hatását a művek irodalmi és filozófiai megközelítésében elemezzük, ami így lehetővé teszi az ember, a technikai fejlődés és a természet kölcsönhatásának mélyebb megértését a kortárs irodalomban. A tanulmány arra a következtetésre jut, hogy az egzisztenciális kérdések fontos helyet foglalnak el a huszadik századi irodalomban, és a kortárs irodalomban is relevánsak maradnak. Maksz Kidruk, a techno-thrillereiről ismert ukrán író regényeiben az emberiséget érintő egzisztenciális problémákat tárja fel.

A technológiai fenyegetés motívuma mindkét vizsgált regényt („Бот: Атакамська криза” és „Бот: Гуаякільський парадокс”) áthatja, tükrözve a legújabb technológiák használata és ellenőrizhetetlensége miatt érzett félelmet. Az író felveti a tudományos kísérletek etikusságának és az emberiségre gyakorolt lehetséges következményeknek a kérdését. Az erkölcsi választás motívuma szintén központi szerepet játszik Kidruk műveiben.

A szereplők nehéz döntéseket kénytelenek hozni, amelyek hatással vannak a saját és mások életére; az író hangsúlyozza az erkölcsi elvek fontosságát a modern világban. Mindkét regényben fontos az ember és a természet közötti kölcsönhatás tematizálása. Kidruk bemutatja, hogy az ember tevékenysége hogyan vezethet súlyos környezeti katasztrófákhoz, miközben kiemeli a környezettudatosság és a környezet iránti felelősségvállalás előmozdításának szükségességét. Az író kérdéseket vet fel a tudat természetéről és a tudományos kísérletezés korlátairól, arra ösztönözve az olvasót, hogy elgondolkodjon a technológiai fejlődés etikai aspektusain.

Összefoglalva: Kidruk mindkét kiemelt műve mély egzisztenciális kérdéseket feszeget a gonosz természetéről, az emberi felelősségről és a technológia társadalomra

gyakorolt hatásáról. A művek hangsúlyozzák, hogy a civilizáció egyszerre képes felemelni és elpusztítani az emberi szellemiséget, és felszólítanak arra, hogy tetteink következményeit tudatosítani kell. Az emberiség közös akarata képes lehet megállítani az abszolút gonoszt és annak uralmát a földön, de ehhez mindenkinek meg kell küzdenie belső démonaival és erkölcsileg felelős döntéseket kell hoznia.

Звіт подібності

Метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Засновник

Bírái Emese

Науковий керівник / Експерт

Автор: Наталка Лібак

Підприємство

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності означає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.



Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових сплворень. Ці сплворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Сплворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		0
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		34

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

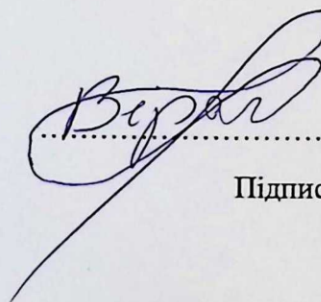
Копіювати текст

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://www.e-reading.club/bookreader.php/1034195/Kidruk_Maks_-_Bot.html	104 0.75 %
2	https://www.e-reading.club/bookreader.php/1034195/Kidruk_Maks_-_Bot.html	73 0.53 %
3	https://aeb-philologica.kmf.uz.ua/aeb/article/download/77/78/132	38 0.27 %
4	https://aeb-philologica.kmf.uz.ua/aeb/article/download/77/78/132	38 0.27 %
5	https://aeb-philologica.kmf.uz.ua/aeb/article/download/77/78/132	25 0.18 %

ЗАЯВА-ПІДТВЕРДЖЕННЯ

Я, Віраг Емеше Отіллозна, підтверджую, що ця магістерська робота є результатом моєї самостійної праці та власним інтелектуальним продуктом. У роботі я послідовно дотримувалася загальноприйнятих правил посилання на джерела та цитування. Під час підготовки роботи дотримано правил, встановлених Закарпатським угорським інститутом імені Ференца Ракоці II щодо написання магістерської роботи. Також підтверджую, що користувалася сервісом DeepL (<https://www.deepl.com/uk/translator>) з метою перекладу змісту та висновків з української на угорську мову.

Берегове, 04 червня 2025 року

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Virag', is written over a horizontal dotted line. A long, thin diagonal stroke extends from the bottom of the signature towards the bottom left of the page.

Підпис здобувача